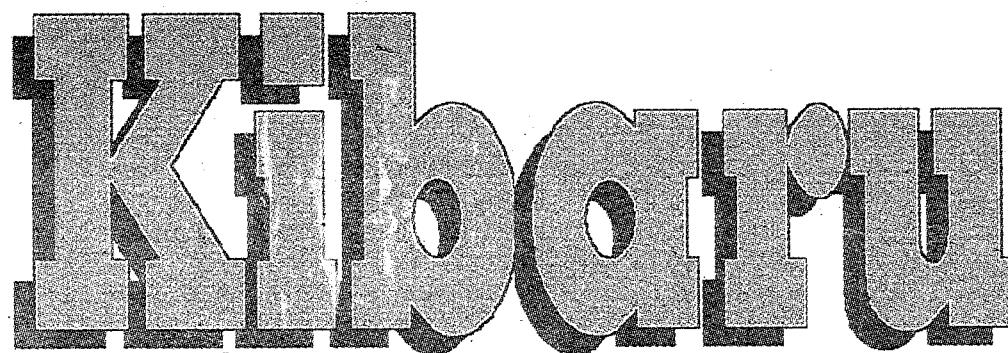

Utikalo san 2018
San 44nan – Boko
559nan

Benkan kɔcɔ,
bankimɔnjali ye
sefawari miliyari
98 labila Mali ye
je 2nan

Kunnafonisèben bɔta kalo o kalo - BP : 24 - Téléfoni : 20.21.21.04 Kibaru bugufiyé Bosola Bamako

Jamanakuntigisgi kalata tako 2nan ye utikalo tile 12 ye

J amana kuntigisgi kalata mn kera zuluyekalo tile 29 san 2018 o jaabiw dira mara ni desantaralizason minisiri Mohamedi Agi erilafu fe jumasu nege kanje 21 waati la joypɔnjinina kelen-kelen min sugandi dira mogo hake min fe jamana kɔnɔ an'a kɔkan ani kalatala kemesarada la mogo hake min y'u sugandi an bëna olu fà ka da nɔgo kan mara ni desantaralizason minisiri ya sementiya ko ni joypɔnjinina min ma sɔn a ka jaabi dilen ma, o be se ka lajini ke segesegeli ka ke a tite 2 kuntaala kɔnɔ k'a damine jaabi laban diwaati la. Ibrahîmu Bubakari Keyita,

mogo 1.333.813, o ye 41,42% ye. Aliyu Jalo 50.167, o ye 7,95% ye. Sogeli Kokala Mayiga mogo 69.012, o ye 2,14% ye. Haruna Sangare mogo 56.994; o ye 1,77% ye. Huseyini Amiyon Gindo mogo 125.153, o ye 1,64% ye. Sumayila Sise mogo 573.111, o ye 17,80% ye. Daramani Danbelé mogo 18.091, o ye 0,56% ye. Musa Sinko Kulubali mogo 29.540, o ye 0,92% ye. Abudulayi Suwadu n'a be wele Modibo Jara 240.290, o ye 7,46% ye. Pankoro Yé Samake mogo 15.861, o ye 0,49% ye.

Modilo Kone mogo 73.460, o ye 2,28% ye. Daba Jawara mogo 20.027, o ye 0,72

% ye. Mamadou Tarawele mogo 15.903, o ye 0,48% ye. Modibo Sidibe mogo 49.925, o ye 1,43% ye. Hamaduni Ture mogo 16.715, o ye 0,52% ye.

Modibo Kajoge mogo 30.592, o ye 0,95% ye. Kalifa Sanogo mogo 39.083, o ye 1,21%. Madamu Jenèba Njai mogo 11.609, o ye 0,36% ye. Muntaga Tali mogo 20.300, o ye 0,63% ye. Nin ye Mara ni desantaralizason ka jaabi ye. Jamana sariyasunba de be segesegeli ke ka jamanakuntigisi in kalata tako fɔb jaabi laban di. Ni yelema ma don nin jaabi fɔlenw na, jamanakuntigi-

sigi kalata tako filan be ke utikalo tile 12 san 2018. O kanpani be damine ni jamana sariyasunba lafasabulon ye jaadi laban di waati min na An b'aw ladɔnni, ko kalatala hake min tɔgɔ sèbenna, o mune ye mogo 8.000.462 ye. Mogo 3.445.178 de bɔra ka kalataw ke. Mogo min ka wote kɔcɔ ma je n'olu jaabiw ma jate, o ye 224.677 ye. Hake min ka jaabiw nena n'o jatera o ye 3.220.501 ye. O b'a jira ko kalatala 43,06% de bɔra ka wote.

Dokala Yusufu Jara

Jamanakuntigisgi kalata tako fɔb sera ka ke biro 96.89% kɔcɔ

G eleya dɔɔnin kɔbsira zuluyekalo tile 29 jamanakuntigisgi kalata tako fɔb la. Kojugubakelaw y'u delinanko lamaga jama marayɔrɔ caman na. Kerenkerennenya la k'a ta Segu mara la ka taa a bila jamana kɔrnfela la. Lakanabaa mogo 30.000 min jensenna fan caman fe, o m'o basigibaliya in bali jamana kɔnɔ. Ntenen zuluyekalo tile 30 san 2018, gɔferenaman ye laseli ke, k'a jira ko wote ma se ka ke biro 716 nɔgɔnna kɔnɔ k'a sababu ke basigibaliya ye. O benna wotebiro 3,11% ma. Moti ni Tumutu maraw la biro 61 ma se ka dayele ka wote ke u kɔnɔ. Wotebiro 18 were sɔrɔla yen, minnu cira k'u minnenw ta. Nin kunnafoni ninnu sɔrɔla mara ni desantaralizason minisiriso fe. Minisiri Mohamedi Agi erilafu y'a jira, ko geleya donna serekili 4 ka woteko la. Tumutu mara kɔnɔ Gundamu serekili la biro 372 tun be yen; wote ma ke 2 kɔnɔ. Jafunke serekili la biro 359 tun be yen, wote ma

ke biro 12 kɔnɔ. Tumutu serekili kɔnɔ biro 255 tun be yen; wote ma ke biro 34 kɔnɔ. Guruma Ararusi serekili kɔnɔ biro 223 tun be yen, wote ma ke biro 38 kɔnɔ. Bajangara serekili kɔnɔ biro 530 tun be yen, wote ma ke biro 27 kɔnɔ. Duwazan serekili kɔnɔ biro 401 tun be yen; wote ma ke biro 41 kɔnɔ. Yuwaru serekili kɔnɔ biro 202 tun be yen, wote ma ke biro 47 kɔnɔ.

Jene serekili kɔnɔ biro 307 tun be yen; wote ma ke biro 50 kɔnɔ. Moti serekili kɔnɔ biro 600 tun be yen; wote ma ke biro 150 kɔnɔ. Tenenkun serekili kɔnɔ biro 306 tun be yen, wote ma ke biro 206 kɔnɔ. Gawo mara la, Ansongo serekili kɔnɔ biro 241 tun be yen, wote ma ke biro 2 kɔnɔ. Segu serekili kɔnɔ biro 534 tun be yen; wote ma ke biro 28 kɔnɔ. Masina serekili kɔnɔ biro 356 tun be yen; wote ma ke biro 7 kɔnɔ. O b'a jira ko wotebiro hake min tun be Mali kɔnɔ, 3,11% yera yen wote ma

se ka ke minnu kɔnɔ. Kidali mara la kojugubakelaw ye mugu jugu caman bon Agelihɔku ma. O kera sababu ye ka wote jo dugu fan bee fe. N'o te wotebiro 23.325 tɔ fen o fen, wote kera olu la a nɛma. O be ben 96,89 ma wotebiro mume ma. Sumeylu Bubeyi Mayiga y'a jira ko wotew kuncelen, jaabiw be

doni ka serekiliw segere, serekiliw fana be jaabiw doni ka Bamako faaba segere mara ni desantaralizason minisiriso la. O be sɔrɔ ka jaabi kun fɔbw di. Jamana sariyasunba lafasabulon de be jaabi labanw di.

Isa Danbelé
Dokala Yusufu Jara

Benkan kōnō, bankimōnjali ye sefawari miliyari 98 labila Mali ye

Nafoloko minisiri Dōgōtōrō Bubu Sise ni dijne waribonba Bankimōnjali nēmōgō Mali kōnō nō ye Madamu Sukeyina Kani ye, u y'u bolon bila wariko

benkansében 3 la Mali ye tarata zuluyekalo tile 16 san 2018, nafoloko minisiri la. Sēnē minisiri tun b'a kēne kan. Benkansében fōlō ye sefawari miliyari 33,7 ye. O ye bolomadēme ye jamana

ka baarakenafoloko la. Miliyari 16 ani miliyān 309 ani 100.000 nōgōnna ye julu ye, a tō ye dinma ye. A bē dabo sōrō yiriwali, faantanya keleli ani hadamadenya sabatili waleyaw, yelēma numan donni dugukoloko nēnabōcogo la, sēnē yiriwali, kunnafoni fērē kuraw donni ba la, jurumisenninko, kuranko ani desantaralizasōnko sabatili kama.

Benkansében filanen ye sefawari miliyari 33,7 fana ye. O nēsinnen be sēnē yiriwalibaa raw ma jamana yōcō jalaw na; kerēnkerēnnenyā la k'a ta kōrōnyanfan na ka se Kayi mara ma. Miliyari 16 ani miliyān 309 ani 100.000 fana ye julu yō'la, a tō ye dinma ye. Sariya kura min tara mali fe n'a bē wele sēnē yelēma kuraw, o kōnōko tiimeni musaka dō don. Benkansében sabanan ye sefawari miliyari 30,6 ye. Dō fana ye julu ye o la, a tō ye dinma ye. A dabōkun

ye faantanya keleli, dunkafa sabatili ani jamana yōcō minnu sēgenna kelew fe, olu ka yiriwalibaa raw waleyali kama; kerēnkerēnnenyā la jamana cēmance; nō ye Moti mara ye. Nin wari hake minnu kofōlen file, u bēna se k'a to denbay 20.000 Kayi, Kulukōrō, Segu ani Moti maraw sērkili 12 kōnō, olu ka sēnē ni baganmara sōrō yiriwali baarabolodalen min sera a dan na, Madamu Sukeyina Kani y'a jira ko bankimōnjali bēna Mali dēme ka baarabolodalen kura laben. Dōgōtōrō Bubu Sise ka kūmaw na, a y'a jira ko Bankimōnjali bēna wari hake min bēna Mali ka bolo kan, o bē se sefawari miliyari 98 ma.

**Abudulu Karimu Kulubali
Dōkala Yusufu Jara**

Mali / Metewo ye kunnafoni di samiyē cogoya kan

A jirala ko Kayi, Kulukōrō, Sikaso, Segu, Moti, gawo ni Menaka maraw Bamako faaba, ani Tumutu ni Tawuden ni Kidali maraw worodugu yanfan fe, sanji hake min bēna sōrō k'a damine zuwēnkalo la ka se utikalo ma, o bēre bēben walima ka caya. N'o te sanjidēse bēson ka kōbsi jamana fan tōw fe. Mali / Metewo y'a jira ko k'a damine zuluyekalo la ka se fo setanburukalo ma, sanji sōrota bēre bēben walima ka caya yōcō minnu kofora fo sanfe. Nka ko sanjidēse bēson ka ke tuguni jamana fan tōw la o waati kelen na. O ja min bē kōbsi, a kuntaala bē se

ka dan hake la walima ka janya. A bē se ka kē sababu ye ka suman Dannē dōbali ka falen, walima ka falennen kura caman faga. Baganw ka baloko bē se ka geleya. Funteni fanga bē bonya. Fijneba min bē ci, o bē bana caya sigidaw la. Tijenifēn bē se ka caya sēnēfēn na ja in kōnōna na. Ntumu minnu bē nōtie, olu b'o la. O siratige la, Mali/Metewo b'a pini sēnekēlaw fe, u k'u janto danni kēcogo la walasa u ka baara kana kē fu ye. U ka ji sōrotaw tōpōtō ka je, k'u fanga digi nafasōrō baaraw waleyalli kan, ka suguw jate mine sumanw

sōngōdumanko la ani ka sumanw lāmara bolokōrō an sigidaw la dunkafa sabatili waleyaw kama. Mali/Metewo ko fana, sēnekēlaw k'u hakili to sumansi suguyaw la. Si minnu kolo ka gelēn ja ni banaw bolo k'u sinsin olu seneni kan. Ka sēnē kēcogo numan taabolow labato, angere kana don ja kōnōna na, ani dannike waati la. Mōgōw k'u hakili to a la fana, ka jisigiyōcōw lasōrōlī nōgōya bagantigīw bolo. Bagantigīw ka bagandū muniko k'u kunkōrōko ye, ka baganw dēme dumuniko la ja bēna kōbsi yōcō minnu na. Falaw ka ca yōcō

minnu na n'a kōbsira ko sanji fanga bē sōn ka bonya o yōcō la, jikasaaraw bē se ka ke yen, kerēnkerēnnenyā la Bajoliba falakōnōnaw na. O jikasaaraw bē se ka sōrō ba fako jugu walima kōw fako jugu fe. Mōgō minnu sigilen b'o yōcō la, a numan ye u k'u janto u yēre la kōsēbē duguw kōnō anī forow kōnō. K'u janto u ka baganw fana na u kana to kōw la, walima ka bin dingē falenw kōnō. Baganbanaw fana bē se ka kōbsi yōcō caman na.

**Kalifa Jakite
Dōkala Yusufu Jara**

Jamana nafasōrōsira dō ye mōnni ani jēgelamara ye

Baganmara ni mōnni minisiri Madamu Kane Orokiya Magiraga ni mōnnikēlaw sigira ka hakili falen-falen ke Bamako jēgesuguba la tarata zuluyekalo tile 17 san 2018. Mōnni nēmōgōba Madi Matenēn Keyita, Bamako jēgesuguba nēmōgōdankān Madamu Kōndo Marriamu Timite, ka fara mōnnikēlaw ni jēgelamarala caman kan, olutun be kēne kan. Mōnni jōyōrō ka bon kōsēbē nafoloko la Mali kōnō. San 2014 kōnōna na, sefawari miliyari 90 sōrōla jēgefēre la, o ye 2,4% ye jamanakōnōcōnōna (PIB) mōmē na. Jēgefēre hake min bē sōrō Mali kōnō san o san, o bē se tōnī 100.000 ma. O ye Mali bila jēgefērōjamanaw cēla Afiriki kōnō. Jēgelamara bē ka sanga sōrō Mali marayōrō caman na. O siratige la, mōnnikēlaw ni jēgelamaralaw bē dēme

sōrō wariko la, gōferenaman fanfe. O dēme sababu la, kalanw bē ke baarakela ninnu kun u ka baaraw kēcogo numan na, min b'a to u ka sōrō ka bonya. Muso minnu b'a la o b'a to olu ka se u yēre kōrō. A b'a to fana u bē jēgefēre minnu mōmē, olu ka se ka lamara ka mēen u kana tīnē. Madamu Kane Orokiya Magiraga ka fō la, baganmara ni mōnni minisiri bē wulikajō bēs la, min b'a to saniya ka se ka sabati jēgefēre la suguw kōnō. O waleyaw do ye sugu nēnamaw ni jēgefēreyōrō ni jēgelamaralaminen nēnamaw dili ye jēgefēre ma. N'olu ye saniya taabolow matarafa, a ka ca a la mōgōw bē jēgefēre numan sōrō ka dun.

**Moriba Kulubali
Dōkala Yusufu Jara**

kajolo, jamanakuntigi ye kōrikolobō izini dō kurunbonkari

Jamanakuntigi Ibarahimū Bubakari Keyita ye Semudete ka kōrikolobō izini dō kurunbonkari alamisadon zuluyekalo tile 12 san 2018 Kajolo, Sikaso mara la. Minisiriw, depitew ani

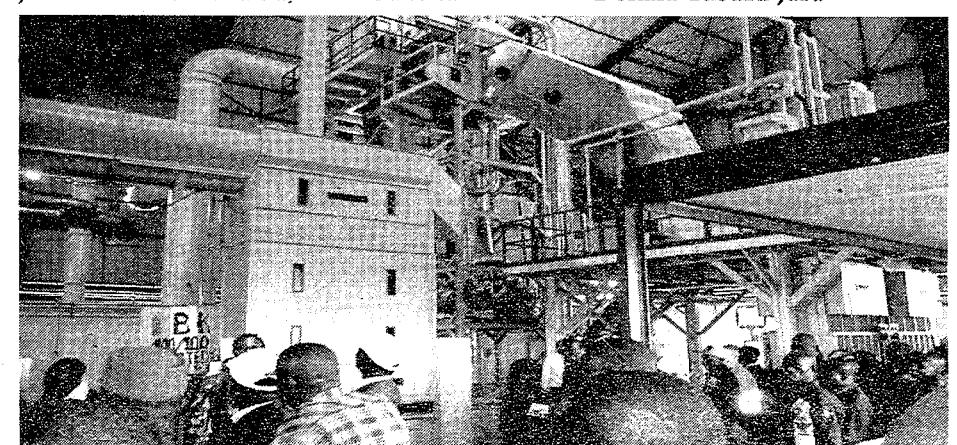
kōnseye caman tun b'a nōfē taama in na. Tuma min na u sera Sikaso dugu kōnō, u jōra ka waati nin kē; sabula jama tun bōra k'u kūnben.

Sikaso mara gōferenāri Bubakari Bagayōkō tun b'o la. Semudete nēmōgōba Baba Berete ani Bakari Togola min ye Mali sēnekēsō Apekamu nēmōgōba ye, olu tun bē jamanakuntigi nōfē nin izini in kurunbonkarili la. Izini kura in jōlen don kēne min kan, o fiye ye ha25 ye; nka a n'a lamini kēne mōmē ye ha50 ye Furu dugu kōnō. O ni Kajolo ce ye kilomētērē 6 nōgōnna ye. Kōrikolobō b'a la, kurandiso b'a la, baarakeyōrōbirow ni mangasaw ani dōgōtōrō siyōrō b'a la. Furu kōrikolobō izini in bēna kōrītoni 45.000 kolo bō kanpaji o kanpaji. Sefawari miliyari 20 nōgōnna donna a jōli dafē. Semudete ni sigida bankiw y'u fanga fara nōgōn kan kōdi. A bēna se k'a to mōgō 250 ka baara sōrō, mōgō 500 wērē k'a nafa sōrō. Kōrikolobō izini kura in dilanna ka sīgida n'a lamini lakanani waleyaw mata-rafa a baara kōnōna na. A bē kōrī ce ka k'a yēre kōrō k'a kolo bō, walima a bē ce ka k'a la ni bolo ye. Yōrō dō b'a la min bē kōrī koloma lasaniya; dō fana b'a la min bē kōrīmugū lasaniya. Kōrīmugū donnī lasagoninenw kōnō o yōrō fana b'a la. Yōrō wērē b'a la min bē sumaya lase kōrī koloma ani kōrīmugū ma. Jateminen dō fana b'a la min b'a to ta-

suma tē wuli mōgōw nēnēma. Kōrikolobō lamarayōrō bē yen. Jamanakuntigi Ibarahimū Bubakari y'a sīnsin kōrikolobō izini in kurunbonbarili kēne kan, ka foli ni tanuni lase kōrisenēnaw ni Semudete ka sēnekēla bilasirabaa ma. Sēnekēlaw ka kumalasela y'a jira, ko u b'a fe hakilisigikuma ka fō u ye, u bē kōrisenē min na, nō tēna kē fu ye u bolo don dō la? Fo a ka sōrō u bē kōribā min sōrō, Mali iziniw ka se kō bē kolo bō ani k'u bayéléma.

Jamanakuntigi y'a jira k'u ka u hakili ke kelen ye, ko jamana ka lapini ye kōrisenē kēli ye nafasōrōbaarabā ye; kōrimugū paratali bō la ka kē makōjēfēn wē. A ko tuguni, kōrimugū labaarali o nēnīni ye wajibī ye Mali ma. Ka da a kan kōrimugū dama feereli kōkan, o bē jamana kumaniya sōrō dō la kōrī nafaw la. Ni izini wērē sōrōla ka fini w'nī makōjēfēn suguya caman dilan, denmisēnē ka baarako bē nōgōya, sēnekēlaw ka sēgen bēna nafabā lase u ma.

**Masa Sidibe
Dōkala Yusufu Jara**

Nafa sɔrɔla Ofisidinizeri ka san 2017 baarakənafo la

Ofisidinizeri dagayɔrɔ lajekeso kɔnɔ Segu tarata zulyekalo tile 17 san 2018, san 2017 wa riko dantigeli kera. Ofisidinizeri nemogjekulu ka laje 41nan tun don. A nemogoya tun be Ofisidinizeri nemogoba Mamadu Npare Kulubali bolo. Kuma tun be baarakənafo sefawari miliyari 5 ani miliyon 552 ani 132.037 ni tama 2 kan. A jirala k'ɔ labaara la ni wasa ye; sabula a sera ka baara bolodalen caman ke. Lapini tun ye foro ha158.546 seneri ye ka malokaama tɔni 1.002.148 sɔrɔ. Ka nako ha10.964 iani komitere ha4.408 sene. Jaabi minnu sɔrɔ kanpani

2017 la, o kera wasa ye. U sera ka malo foro ha110.778 sene taari kofɔlen na; o ye 69,8% kelen ye. Malokaama sɔrɔlenn benna tɔni 733.698 ma tɔni hake naniya sirilen na; o ye 80,39% ye sɔrɔlenn ye. O b'a jira k'u sera ka malo tɔni 7,9 sɔrɔ taari la. Foro taari hake min sera ka sene nakɔko kama (jabo misennin, tamati, layi ani foronto), o ye ha7.997 ye taari naniya sirilen na; o ye 72,94% kelen ye. Jegelamara la jege tɔni 265 sɔrɔla Ofisidinizeri ka jegelamarayɔrɔ mume na. U sera ka komiteri ha1.486 sene. K'a damine baaraw damine na fo ka se san 2017 desanburukalo tile 31 ma,

Mamadu Npare Kulubali y'a jira ko baarakənafo mume tun ye sefawari 7.414.175.174 ye. U sera k'ɔ labaara ka 106.116.179.249,8 sɔrɔ. Mamadu Npare Kulubali ye kanpani temenem hakililajigin ke. N'o ye Ofisidinizeri keli ye k'a jɔyɔrɔ fa dunkafa sabatili la jamana kɔnɔ, ani ka yelema numan don baloko cogoya la, ka faantanya kele, ka sene sɔrɔ-yiriwa. Fen min ye san 2017-2018 sene kanpani ye, Ofisidinizeri nemogoba y'a jira k'o daminenem cogoya numan na k'a sababu ke goferenaman ka cesiri ye. A ye senekeminew ni angere di senekelaw

ma da nɔgo la. O kufu jamanakuntigi ye sefawari miliyari 1 di Marakala barazi labenni kama. O cesiri n'a ta bεe, geleya ye Ofisidinizeri sɔrɔ; kerenerennenya la basigibaliya min be Moti mara kɔnɔ, o kolɔbbba yelenna. Ofisidinizeri la san 2017 kɔnɔ. Bajoliba ma fa k'a sababu ke sanjidese ye. Malo bε cili damine waati min na jikogelya juguyara. O de koson u ye caman bu tilemafesene kene hake la. Taari 3.500 dɔrɔn de sera ka labaara tilema fe.

Mariamu A. Tarawele
Dokala Yusufu Jara

Dugumakalan ni cemancekalan : nɔgɔndan do bolodalen be jatekalanna

Dugumakalan n'o ye Kalan kun fɔlɔ ye k'a damine kalanso fɔlɔ la ka se 9nan ma. Cemancekalan ye Kalan kun filan na ye; Lisew ni baaradegekalansow; nka iniwesitew t'a la. nɔgɔndan do bolodalen b'o kalanden ni nɔgɔndan ce jatekalan na, n'a be wele tubabukan na matematiki. A kɔlsira ko jatekalan de ka gelén lakɔliden caman ma. O koson u fanba be siran ka taa kalanyɔrɔ la, jate fanga ka bon yɔrɔ minnu na. Kerenkerennenya la musomanninw. Dije tɔnba Oni bolofara min nesinnen be kalan ani seko ni dɔnko ma n'o ye Inesiko (UNESCO) ye, o be ka jekulu do sigi senkan, min be ka nɔgɔndan boloda kalan kun fɔlɔ n'a kun filan kalanden musomanw ce jatekalan na setanburukalo nata in na. O nɔgɔndan in be wele tubabukan na «Misi siyansi 2018». A damineni nemogoya tun be ninini ani sannayelenkalansobaw minisiri Madamu Asetu Fune Samake Migan bolo. A kera alamisadon zuwenkalo tile 28 san 2018; lotoli Aradiso ni Bamako. nɔgɔndan in dabɔkun ye jatekalan kanu ka don musomanninw na, u ka sama a nɔfε. A be jatekalan yere don ba la kalan kɔnɔ. nɔgɔndan in nesinnen be kalanso 3nan, 6nan, 8nan ani 10nan kalanden musomanw ma. Musomannin 60 de be tɔmɔ Mali lakɔli nemogoso (Akademie) 20 na. A be sinsin kalanbolo minnu kan, olu ye matematiki, fiziki-simi ani biyolozi n'o ye nimafenw kalan ye. Kalanbolo min ka di lakɔliden ye nin fɔlenw na, a be kiime o de kan. Mɔgɔ kelen te kiime a kalanbolo 4 bεe la.

Walasa kalanden sen ka don kiimeni in na n'o ye nɔgɔndan in ye, a ka sɔrɔ a tige ma deli ka dese kalanso do la ka segin o kan. A ka kuru beremakeje (muwayen) san kɔnɔ, o ka ke 14/20 ye. A bena kiime kalanbolo min kan, a ka sɔrɔ a ka kuru sɔrɔlenn o kiimeni na san kɔnɔ, o kuru beremakeje fana ka ke 14/20 ye.

/ɔgɔndan jaabiw mana bɔ, mɔgɔ filo fɔlɔ minnu ye bεe dan kalanso 3nan, 6nan, 8nan ani 10nan na, ladiyalifew

be di olu ma. nɔgɔndan in yere kotigi ye Inesiko, silametɔn min nesinnen be kalan, dɔnniyaw ani seko ni dɔnko ma n'a tubabukan dajε surun ye Isesiko (ISESCO) ye, ani jinini ni sannayelenkalansobaw minisiriso. Olu be ka jekulu sigi, min kintigi ye Madamu Jalo Kaja Mayiga ye. Ale ka fɔ la, san 1903 waati la muso min tɔgɔ ye Mari Kuri, o ye ɔnanaya sɔrɔ dɔnniyaw do la min be wele tubabukan na simi. O ni bi ce muso 17 dɔrɔn de ye -anaya sɔrɔ dɔnniyaw kalanw na, kasɔrɔ ce hake ye 572 ye o la bi. Wa dije kɔnɔ,

konejinina 28% ye muso ye. O sababu do ye cew banni ye musomanninw ka kalan na fama ke, walima ka kalan jan ke; u b'u bɔ kalan na fana k'u furu. Nin bεe ye waleyaw ye, minnu be musomannin ka dɔnniya dan sira la, walima k'a kunko caya demissenya kɔnɔ k'a bali ka taa ne. Kasɔrɔ muso hakilima fana ka ca, minnu be mɔgɔ tɔw kamana gannen to ka fura sɔrɔ geleya dɔw la. Dɔgɔtɔrɔ Ogobara Dunbo tun ye ce dɔnnikelabaa ye. A fatura furakeyɔrɔ la Faransi zuwenkalo tile 9 san 2018. Kene in kan jama ye taasibila ke ka nesin

a ma, k'a walenumandɔn, Madamu Asetu Fune Samake Migan y'a jira ko Ogobara Dunbo nɔgɔndan caman be se ka sɔrɔ Mali kɔnɔ kalanden na, n'u lakoden na joona k'u deme u ka kalanw ka se ka taa ne. Baarabolodalen min dabɔlén san 2017-2025 kuntaala kama, o b'a dantige ko kuraw ka neñini Mali kalanko la. Nin nɔgɔndan in y'a waleyaw do ye. A be se ka ke sababu ye ka muso dɔnniyabatigi caya Mali kɔnɔ. Kalanden minnu bena nɔgɔndan ke, olu wolomani daminenem; nka nɔgɔndan yere ye setanburukalo ye.

Yanfolila ni Sikaso serekiliw wulakɔnosira dɔw dilanni dabajε fɔlɔ kera

Yanfolila fere la, laje do kera yen Yanfolila ni Sikaso serekiliw wulakɔnosira dɔw dilanni dabajε fɔlɔ keli la tarata zuleyekalo tile 17 san 2018. Sene minisiri Dɔgɔtɔrɔ Nango Danbelé tun y'a nemogɔ ye. Poroze min nesinnen be senefenw bayelemani ma iziniw fe, n'o tubabukan dajε surun ye Pakamu (PACAM) ye, o ka baaraw don. A musaka Lamerikenjamana dolari miliyɔn 30 dira bankimɔnjali fe. Kene in bonya kama, Bale komini meri Madamu Sidiбе Orokiya Jakite, Pakamu ka baaraw nemogɔ Madamu Hayidara Fatumata Ba, Sikaso ni Yanfolila politikinemogow, u fangajemogow n'u laadajemogɔ caman yera yen.

Madamu Fatumata Ba y'a jira kobaaraw nesinnen be wulakɔnosira kilometere 300 nɔgɔndan ma. Minisiriso fen o fen neci be wulakɔnosira la ka fara kenyereyew kan, u faralen don Pakamu kan nin ko in na. Palamu ka baaraw nesinnen be waleyaw 4 ma : senefenw bayelemani netaa ni mangoro feereli kɔkan, bagandumuniko netaa, do farali senekelelawn dɔnkow kan. Nin bεe kun ye

do farali ye senefenw bayelemani fanga kan ani k'u kɔkanfeereli don ba la. O b'a to tijeta hake ka dɔgɔya u la sumaladijan kofe ani jiriden karilen kofe. A b'a to fana senefen ni jiriden caman ka se ka sɔrɔ ka baloko nɔgɔya ani nafolo ka se ka sɔrɔ Bamako, Sikaso ani Kulukɔrɔ maraw la.

Madamu Hayidara Fatumata Ba ka fɔ la, Pakamu ka baaraw nafa ye sene sɔrɔ yiriwali, u bayelemani an'u sannifeere kecogo numan ye, ni goferenaman ni kenyereyew ka jekabaara ye.

Walasa ka senekeyɔrɔ ni jiriforow lasɔrɔl nɔgɔya poroze Pakamu b'a fe ka sira kilometere 300 laben. O hake in na kilometere 100 be Sikaso serekili kɔnɔ, a to 200 be Yanfolila serekili kɔnɔ. A musaka mume ye sefawari miliyari 4 ani miliyɔn 399 ani 164.939 ni tama 4 ye. Sira ninnu dilanni be senefenw ni jiriden donini nɔgɔya. Madamu Hayidara Fatumata Ba y'a jira nin kene in kan, ko yanni kalo damadɔ ce u bena jiriden lasagonyɔrɔ 6 jɔ Yanfolila ni Sikaso jiriden suguyaw kama.

Sene minisiri y'a jira, ko nin baara min

daminenem file, o ye fanga ka lañini do ye sene sɔrɔ jɔlɔkɔ yiriwali la, kerenerennenya la mangoroko la. Ka da mangoro jɔyɔrɔ kan dumuniko ni na foloko la Bamako, Sikaso ani Kulukɔrɔ maraw la.

O siratige la, goferenaman ko Pakamu sigira senkan fanga donnin na jirituru la Mali kɔnɔ, min b'a to tijenifin ka dɔgɔya mangoro la, mangoro zuman caman ka se ka sɔrɔ. Fen min ye mangorotijedimogɔ keleli ye, Pakamu be k'a jɔyɔrɔ fa o la kosebe.

A ye sefawari miliyɔn 732,4 don bagajiw la ka mangoroforo ha24.800 fiye Sikaso, Yanfolila, Bugunin ani Bamako maraw la.

Dɔgɔtɔrɔ Nango Danbelé ka fɔ la habili, sira ninnu dilanni bena se k'a to tɔni 35.000 were ka se ka doni ka fara san mangoro sɔrɔtɔ hake kan. Senefen suguya wεrew fana bena doni cogoya numan na k'a sababu ke siraw dilanko numan ye. Kumafenw, kooriw, baganw ni sogow yere donini b'o cogo la.

Isa Barajan Tarawele

Dokala Yusufu Jara

Mali ka furalamarayɔrɔba kuraw be son ka jo ka ban san 2018 in desanburukalo la

Mali be ka furalamarayɔrɔba kuraw jɔ Bamako, Kulukɔrɔ, Kayi ani Moti. Bamako ta be son ka ban utikalo nata in na; a tɔw banni bolodalen be ka ben desanburukalo ma. Nin kunnafoni sɔrɔla Mali furalamarayɔrɔba nemogɔ Dɔgɔtɔrɔ Musa Sanogɔ fe, a taalen a jɛda baaraw kan. An b'aw ladiñni, ko furalamarayɔrɔ kura ninnu dilanni tufaden fɔlw̄ dara san 2017 utikalo la. Baaraw 90% kelen don kaban. Yelema kura minnu kofɔra furako la, o waleyaw de ye furalamarayɔrɔ kura ninnu jɔli ye. U musaka mume sefawari miliyari 4 dira Holandi jamana, Lamerikenjamana demedenjekulu min be wele anglekan na lyesiyayide (USAID) ani Mali furalamarayɔrɔba fe. Nin ye ko kura ye Afiriki tilebinyanfan fe Sedeyawojamanaw na. Mali be furaw san ka lamara yen, furafeereyɔrɔ minnu be Mali kɔnɔ olu bena u ka furafeeretaw ta. A b'a to fura numan ka sɔrɔ ka don jamana kɔnɔ ani ka lamara cogoya numan na. Pikirijiw ni fura jima caman na se ka meen k'a sɔrɔ u a tijε. Nafa were min be yen. A b'a to fura numan ka sɔrɔ ka don jamana kɔnɔ ani ka lamara cogoya numan ye. Kunnafoni bee be don ɔridinateri kɔnɔ. I n'a fura sɔrɔlenn, feerelenw, feerebaliw, wari sɔrɔlenn ani fura minnu bilala ka taa feereyɔrɔ la jamana fan wεrew fe. Fura mana caya cogo o cogo, kunnafoni jelenw bena sɔrɔ u kan.

Fatumata Nafo / Dokala Yusufu Jara

Tubabuw ye Mali mara k'a to a danbe kono

Yaya Mariko

Malisigi be jini ka ke dugumenesokansigi ye. Mali kelen i na fo jimitz kunkolo. Don o don a kun birilen be do koro o ka cimi ci. Mun de nana ni nin waleya in ye? An yere y'a sababu fofo ye. An ye Mandenjamana taabolo korow bila ka tugu mogc wera taabolo ko. Kabini Wagadujamana cira; mpu fofo minnu donna a kono o kera arabuw ye, minnu be wele Alimorabit. U ye Wagadu fanga dafiri san 1.100

Farafinncogo be senekela deme kosebe

Nin sen in na, ne bena kuma farafinncogo dilancogo kan, demedonjekulu Karitasi/Mali y'an kalan min na. K'a damine san 2013 la ka se 2015 ma, an tora ka kalan ninnu ke o furancew la. Ne yere tun ba jekulu kono. Mogo o mogc n'i ba fe ka farafinncogo dilan ka ne, ka k'i sago ye, nin kumaw b'i nafa. A kecogo juman file: I be yoro ferelel do jate mine ka dinge senni yen ko ke kerenaanima ye, min kere 4 fan bee janya ye hake kelen ye. I be se ka duanya n'i ba fe ka nogo caman dilan. N'i be jamanw donni damine dinge kono, i be fofo ka ji funfun dinge kono na, ka soro ka jaman kun fofo don. Ni

Layidu man gelen, a tiimeni de don

Ne be jamana nemogc fo, u ni timinandiya, u ni hakilisigi. Faama bo la, diin nemogc bo la, dugutigw yere bo la. An be Ala deli, a ka na ni basigi ye jamana kono.

O temenen kofe, ne ba fo faamaw ye, u ye layidu min ta senekelaw ye, Ala ka tiimeni noggoya u ye a waati juman na. Layidu tali man gelen, a tiimeni de don. Ne nisondiyalen be Alimanjamana ka poroze fila ye, no ye «IRRIGAR» ani «PASSIP-GIZ» ye. Olu de ba la ka kalan kuraw ke senekelaw kun sisan. O kalanw faamukojuman senekelaw fe, o bera caman bo waatiyelema geleyaw la an bolo. Kalanw nesinnen be senekelaw ni nakosenenaw ma.

An b'aw ladonniya, ko jinan samiye daminecogo tun be kanw siran. Sabula Soninkepi na lamini na, zuwenkalo sera a tilance ma ka soro samiye ma don. An tun ye sanji hake min soro o tun ye milimetere 67 noggonna ye. Milimetere 2 tun soro awirilikalo tile 17 ka 61 soro mekalo la; o tile 23 ta kera milimetere 45 ye, o tile 29 ta benna milimetere 16 ma.

Waatiyelema be ka fili don samiye taamasiyen caman na. O la senekela man kan ka sinsin jiri dow feereli nu

waatiw la ka silamediine jensen a kono. O kofe angilew, alimaw ani tubabuw y'u gen kasoro ka Farafinna bee minne ka tila u ni ɔgun ce. U ya jira ko farafinna nafa ka bon u kan jonya la ka teme u yeredama ta kan. A kun do fana kera u bolofew feereyorko ye. Tubabuw be Mali minne waati min na, o ya soro an ka numuw be negefara yeele ka nege labo a la. U nana soro an be gese da, ka kolen sen, ka sow jo, ka sene ke. Tubabuw y'an ka dɔnniyaw nepini ka fara u taw kan, ka laban k'an kalan u taw la. An ma dan an ka dɔnniyaw bilali ma, an ma an ka kalan kelenw waleya, an labanna k'an jesin tubabuw ka fen dilannenw sanni dɔrɔn ma. Tubabuw y'an soro sira o sira kan, u ma son k'an gen ka bo o kan. U man bali negedilan na, u man bali geseda la. Kalanbaaw ka kalan ma nafa beret lase Farafinna ma. Sabula umu ka dɔnniya sɔrɔlenw nafa bɔcogo jini. Tubabuw ni arabu te farafin jate fosi ye. N'an banna noggona an bo k'an yere de la. Tubabuw ye an n'an danbe minnu mara, arabukalannaw nana o bee lagosi ka bo an bolo. Ala ka hakili juman di an ma.

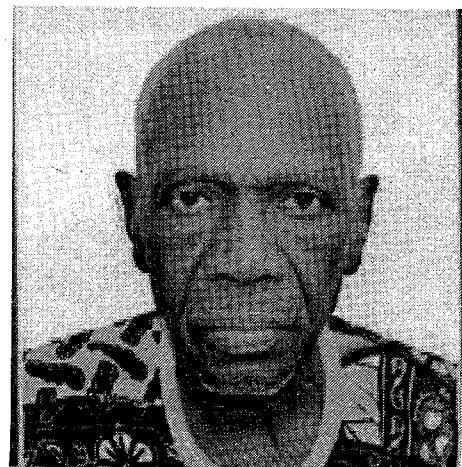
Yaya Mariko ka bo Senu Bamako

Tile bi saba ni duuru (35) kalan kunceli Molobala

Mlobala ye dugu ye min ni Kucala ce ye kilometere bi saba ye. San o san Molobalakaw be tile bi saba ni duuru kalan boloda. jinan ta kera Mekalo tile 12 san 2018. Cike kafo jate la, Molobala ye sekiteri ye Semudete ka mara kono.

- N'i ko CMDT, i ko cikelaw ka baba;
- N'i ko CMDT, i ko cikelaw semenjiri
- CMDT bolo ni cikelaw bolo dulonnen noggona o te fila ye! O ye kelen ye.
- Ni tile bi saba ni duuru (35) kalan kunceli laben na CMDT lakulidenw ani Kucala AKADEMI baarakelaw fe. kalanden 23 de ye noggona soro nin kiemeni in keyro la.

A fɔra cogo min na, nin kiimenibaaraw bee lajelen tun be Kucala AKADEMI bamanankakan karamogc bolo. Kiimeni jaabi y'an son min na o ye nin ye: kalanden jolen tan ni kelen (11) o de sɔrɔla. Samu Kulubali min tun be Kucala AKADEMI nemogc togo la, o ye kalanden kuraw tanu, k'u sebekɔrɔ fo u ka cesiri la, k'a jini u k'u sendon bamanankangafew kalanni na. O de bu ka kalandenjolonya sinsin. U kana son adaba Kibaru kunnafoniseben ka taga k'u to.

Modesi Balo

Ne be Sedu Tarawele na baarakelaw fo nin baaraw laben kojuman na. Kibaru kalanbagaw, Kibaru lafasabagaw, a' ye bo siga-siga la, a' ye jo a' jɔyɔla, o bera ni hakilila jumanw ye, min be netaa sira juman don an koro. Ne be Faraban Balo fo, ka Kibaru kalanbagaw fo, ka Zan Sunkara fo; ale de be ne deme n ka batakiw labenni na.

Modesi Balo ka bo Kucala

A kera ne jatigike ye.

A ye n kuben ni bonya ni karama ye. Ne ka foli ba na ka denbaya ye, ka Kabate dugumogc bee fo. An be waati min na kɔjɔkuma te fo Timisa komini kono. Kabini zuwenkalo mana tile 15 soro, o ye kɔjɔw jolen ye fo ka sene ban ka finw kanni damine waati min na. Komini nemogc ni dugutigw de ye nin sariya in sigi serkan, walasa komnidew ka se k'u jesin sene ma ka ke a waati bee la, dunkafa ka se ka sabati anw fe. Sariya in nafa yelen be kosebe. Ne ka foli be Kibaru baarakelaw ye.

Hamidu Tulema animatori don «Arajo Sigida Yiriwa» la Timisa, Tomijan serekili la

Bi, sene be baarakeminan ni si juman ani hakili bolo. Nakɔsene yere bo cogo la.

Alu Jenfa Jara animatori don Soninképi, Kati mara la

Sanji nacogo jycroba be samiyeko la

Ninan, sanjiw nacogo be mogc nisondiya fofo. Ka da a kan bee ye dannisanji soro waati kelen na anw ka sigida la. O sanjiba na araba zuwenkalo tile 27 san 2018.

A benna milimetere 65 ma, Surunkun-Gangaran. Anw kerefedugu do ta benna milimetere 100 ni k' ma.

Kow fara tewu, mogc ma se k'u tige jonna. Anw be sen dilan kow la walasa an na se k'u tige ni ji ka ca.

Nka nin don sanjiko ye senw ce ka taa n'u ye, fo na kera ko kelen ta ye. Araba sanji wolen, mogc si ma se ka kow tige; bawo sira tun te yen bilen.

Kɔtɔkojugu be mogc se ko ma tuma dow la. Ce kelen nana jama soro koda

la u selen te ka temecogo soro fofo. A tun be moto kan. A ye moto funun ka suuru ji kan tigeli kama. Woyo fanga ya ce ka taa na ye.

Tuma min na caman bora woyo fanga la, mogc minnu tun jolen be ka ji jiginin makɔnɔ, olu jiginna ji la ka jini, ka su ye k'a labo.

Samiye damineniko la, salon sanjidese ye mogc caman sɔmi.

An ka nsana do ba fo, ko tulotige be fal sɔmi. Nin sanjiba in nanen, mogc m'a fo mogc ye danni damine.

Bee ya kunda forow kan. An be Ala deli, a ka jinan samiye diya ka teme salon ta kan kosebe.

Jamanakuntigisigi kalata min keti file

Mali kono, Ala ka ke basigi ni lafiya kono. Mogc min na ka kan ni jamana kanu ba la, Ala ka di o ma.

An ka je ka dugawu ke, an be dije yoro o yoro la, Maliko y'an bee kunko ye. An k'an dusuma jo noggona koro ka Mali jo ten sa.

Jamana meenwa dingi kono.

An ka jamana boli nepinini dinge kono. Mogc were si tene o ke ni jamanadenw yere te. Ko badenkelo be sisi, nka a te men.

Anw ta in meenwa ka sisi bo sa de. An k'an bolo di noggona ma ka kalataw ke cogoya juman na.

Banba Jara ka bo Surunkun-Gangaran, Tukoto komini na Kita

Kibaru

Kunnafonisében bota kalo o kalo - BP: 24- Téléphone: 20 21 21 04 Kibaru Bugufiye Bosola Bamako

Zuluyekalo san 2018
San 44nan - Boko 559nan
Song = 35

Poroze USAID/Mali SIRA walima kalanje ni sebenni SIRA, o ye «EDC» n'a jéngonw ka hakilila sigilen ye senkan. Olu ye : Kati IEP, OMAES, Save the Children, School International ani Cowater Sogema, Mali Kalanko minisiriso ka njéngonw kono. Poroze in nafolo bora Lamerikénjamana denw kun k'a sababu ke USAID ye. A kuntaala ye san duuru (5) ye. A labenna wala-sa kalan ni degeli ani kalanje ni sebenni ka faamuya konuman kalanso fob ni filanjan kalandenw fe jama-na lakolosow ni dugu ka lakolosow la.

Poroze SIRA be ka waleya nin marabolow kono : Sikaso, Kulukoré, Segu ani Bamako Disitiriki la, Kalanko njemogoso (AE) 10 ani Kalanfeere yiriwaliso (CAP) 56, kono. An be don min na i ko bi, Poroze SIRA ye lakolikaramog 7.500 ni direkiteri 4.000 kalan. A be ka u dème fana SIRA taabolo waleyali puman na walasa laksidien 300.000 ka se a njema kalanje ni sebenni na.

POROZE SIRA HAMINANKO GELEN YE DAKUN JUMENW SABATILI YE ?

Poroze SIRA sigilen be jéson minnu kan, o dakunw file nin ye duguma, n'olu bérébennu njégon ma, jaabi pumanw be soro. Poroze SIRA sinsinnen be nin dakun saba ninnu de kan :

POROZE DAKUN 3

Kalanfeere dakun

- kalankeminew dilanni
- Kalanw keli
- Kolosili ni kiimeni

Cakéda dakun

- Kolosili kecogo
- Cakéda kalanni
- Kalanw kiimeni
- Kalanw ni nininiw

Sigidalamogow dakun

- Lafaamuyali kanpani keli
- Kalandensomogow jogo donnin n'u kalannu
- Kalanje sabatiliton sigili senkan
- Yérebou démeni (wólonteri)

POROZE SIRA JÉYORÉ KERA MUN YE MALI KALANFEERÉKO LA ?

Poroze SIRA taabolo ye kalansira wasalen ye, n'o ye Aporsi ekilibere ye. Mali kono, o kalansira in jiidira ni daje warakataw feere ye min bora Ciwarakalan kono. A jiidira ni kanfilajekalan feere daw fana ye, i n'a fe kalanje bakuruba, kalanje teliman ani faamuyali feere caman werew. O bee lajelen sinsinnen be kanfilakalan kalanfeerew kan minnu latigera jamana kalanko taabolo sariya fe, min tara san 1999 desanburukalo tile 26, n'a nimoré ye 99-046 ye. O koson, Poroze SIRA jatelen don k'a ke kalan kecogo ye mini bérébennu be jamana kalanko taabolo ma, ka da a nafa n'a dan-

makow kan.

O bolen k'o yen, taabolo min be Poroze SIRA bolo kalanko la, o be kalanko minisiriso ka se boloden lakodannenw waleyali sementiya, minnu bolodara kabini san 2009. O se boloden lakodannen ninnu be kalanden ka kalanjese n'a ka sebennise saratiw

dantige, kalan hake kelen-kelen bee la dugumakalan na. 1. Kalanje wasalen waleyali sirilen te kan kelen si la, o la, a be se ka waleya Mali kan bee lajelen na. Kalanden kalanni kan na a be min men, ani a kalanni kalanjego puman na, olu be wasa ke wa kalanfeere kurako soro si ratige la ?

Kalanfeere puman waleyali si ratige la, karamog ni kalanden bee ka kan ni kalanminen penama suguya caman ye

Lakolikaramog ka kan ni ...

KIBARU bakurubasanni (kalo 12 song) : Mali kono = Dóromé 400 - Afiriki kono = Dóromé 800 - Jamana weré = Dóromé 1.400

KALANFEERE FAAMUYALIKO NUMAN ANI KOLCILINI DEME KOTIGEBALI

Kalanko jatemeineci baarakela mume, k'a ta jamana hake la, (jamana Kalanko neumogosow baarakelaw), ka se marabolow hake ma (marabolo kalanko neumogosow baarakelaw),

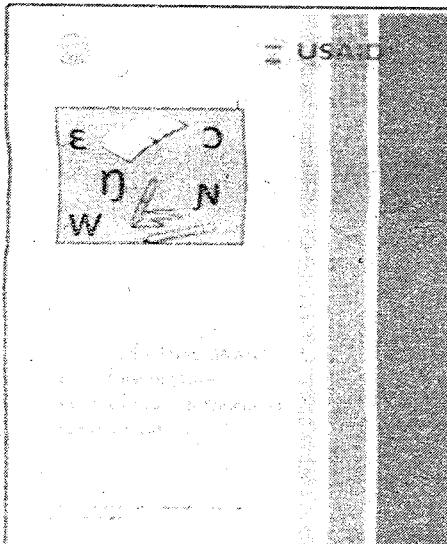
ka se sigida hake ma (kalanfeere yiriwalisow korosigow), olu be sen be o baara ninnu laseli la lakolikaramogow ma. O kalan suguya caman ninnu be jesin lakolikaramogow n'u ka direkteriw

ma. Poroze SIRA y'a sugandi ka lakolikaramogow kalan,

ka faamuyaba di u ma, k'u bila dugumakalan hake 1 kalandenw kunna

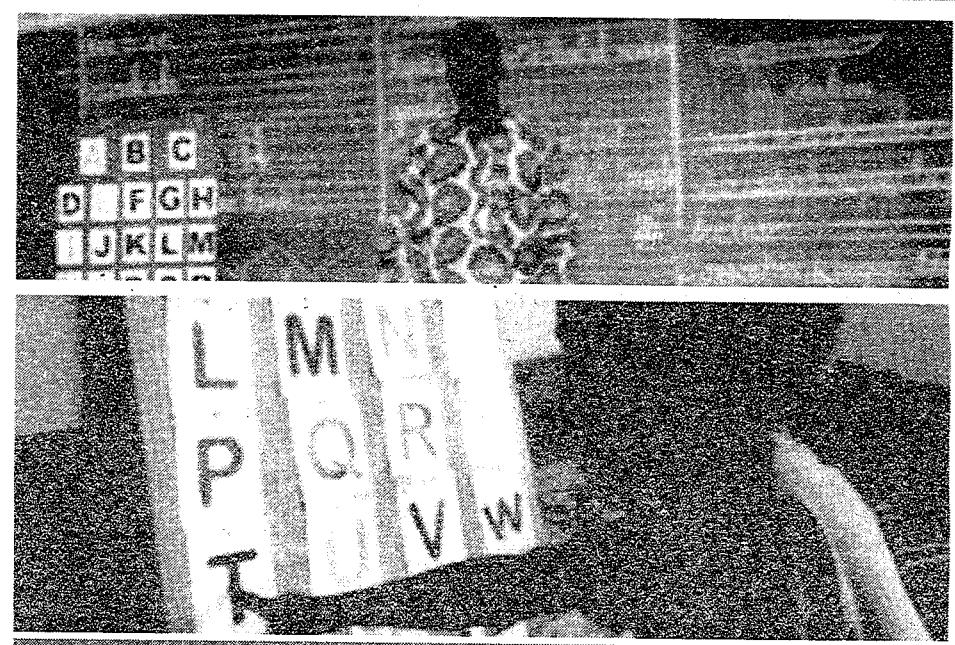
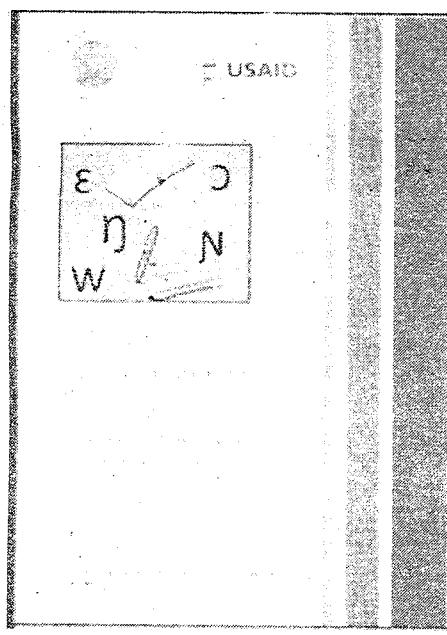
bamanankan na. Kumalasurunya la, olu ye lakolikaramogow ye minnu labennenba don kanfilajekalan hake 1 kalandenw kalanni kama.

Karamogo demenanaw

Olu ye gafew ye minnu be kalansira wasalen latemecogo numan feewer dantige kalanje ni sebenni, daje wara-

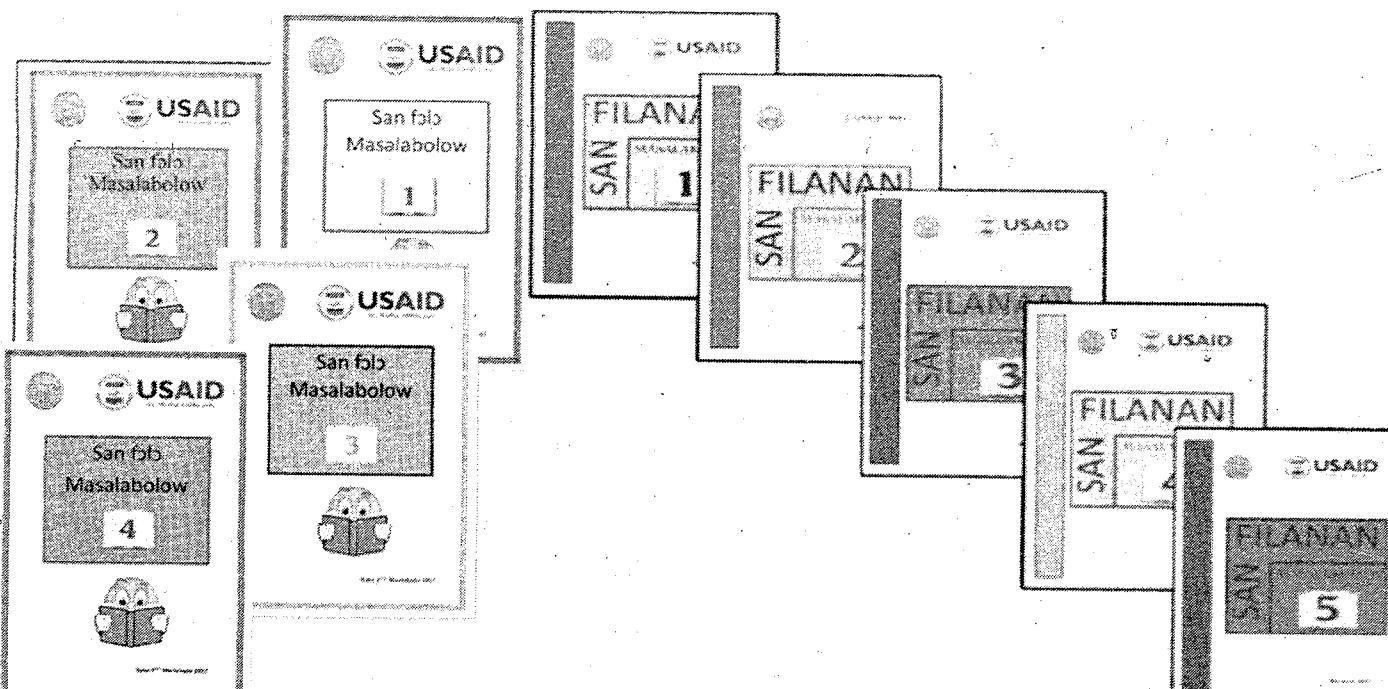
kataw kalan ani «EIA» taabolo kalan na, kalanso fob ni filanan kalandenw kun.

Lakolikaramogo ni kalanfeere latemananw fana ka kan...

nogokalan arajo la, o fana y'a do ye

Arajolajogokalan kalansen 100 bamanankan na, minnu ka nogon, lakolikaramogow be baara ke n'olu ye don o don walasa ka signi ni kalanje faamuyali nogoya kalanden bolo. Kalansenw be ordinateri kile kono walasa karamogow ni kalandenw ka se k'u lamen u sago la. Kalansen nogomanw be na gelemanw je walasa ka geleyaw wulili nogoya.

Gafeba jamaw (alibomuw)

Alibomu masalabolomaw hake ye 4 ye san folo kalanso la, u hake ye 5 ye san filanan kalanso la. A masalabolow ye maana surunninw ye minnu be boli lakoli porogaramu masalakunw kan. U be kalan karamogo fe bilasirikalalanje senfe (dugumana laje). Alibomu kalanji na, se nininen te kalanje ye. Se min sori be jini kalanden fe, o ye faamuyaliko numan ye. A be ka min kalan, a ka se k'o faamuya konuman, ka bisigiliw ke, ka sangaliw ke, a ka jenamaya sira kan.

Kalandenw dun, mun b'olu bolo ?

Kalanden kelen-kelen bee n'a togolagafe don ; o gafew ye suguya fila ye : u

masalabolow be tali ke alibomuw kono kono kan. Masalabolow be damine nogomanw na ka yelen min b'a to faamuyali be nogoya kalanden bolo. Ka-

landenw ka kan ka se k'o gafew kalan u yere ye ; daje warakataw be bo o gafe fila ninnu de kono (folo ni filanan).

O bee lajelen kofe, an k'a don ko kalanso kalan d'oront'e laboli ke. Tile lere 24 na, denmisew be lere 6 d'oront'e de ke kalanso kono.

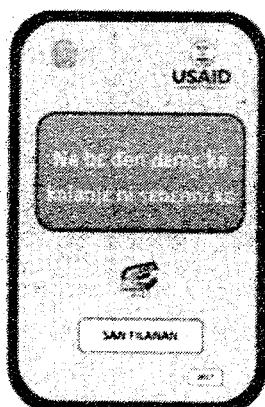
Fo labenw ka sabati sigida la, ka kalanje deme kalanje ni sebenni min-

nu be ke kalanso kono, olu be sinsin ni sigidalamogow ka deme ye so.

O baara be ke Poroze SIRA yerebow fe n'o ye wobnteriw ye, u be wele fana sigidalamogow ka demebagaw, u be sugandi sigida la, lakolisow konjenabobjekuluw (sezeyesi), lakolidensomogotcw (APE) ani lakolidenw baw ka tcnw (AME) fe.

Kalanje ni sebenni faamuyalikamadenmisew fe, du ni lakoli kalanjogonnagafenin do labenna

Gafenin in be wele Mansa cesirijala (a b'a to bangebaga k'a kandi a den demeni na kalanko la). Kalanje ni sebenni kalo kelen baaraw bolodalen b'a kono. Gafenin in be ke sababu ye ka lakoliden ka kalankewati jidi kalanje ni sebenni sira kan. A be ke sababu ye fana, kalanden somogo do ka sora min b'a deme kalanje ni sebenni na. O tigilamogow be se ka ke dukonemogow do walima kalanden masurunnamogow do ye min kalannen don. A be ke sababu ye tugun, kalanden demeni hake jate ka don demebaga fe kalanje ni sebenni na. Baara keli ni gafenin in ye du kono, o be kalandenw ka d'onnnya sinsin ; a b'a jira u la fana ko u bangebagaw sebe be u ka kalanko ma.

Yeelenkene (Sigidalamogow gafemarayor)

Yeelenkene ye kene sigilen ye kalanje ni tulon kama. Sigidalamogow ka gafemarayor don lakolidenw be na kalan ke yoro min ani k'u nenaie, lamoko numan sabatili sira kan.

Wolonteri fila be gafemarayor in kunna, ka gafew ladow konuman, bakurubaf la, ka yoro lajaga, ka baa raw latemecogo numan kolosi a kono.

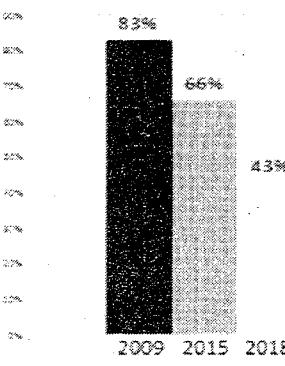
Sigini degelitulonw be laben a kono ka kalandenw ka faamuya sinsin. Gafemarabore kelen be yeelenkene kelen-kelen kono. Kalanje gafe 75 sigiyoroma saba b'olu kono, ka fara sebenfura ko n'a ne sebennew kan minnu donnen be mana kono ; ka walanba kelen, sigini karitiw ani basi fila fara olu kan, ani tulokeminan misennin suguya caman werew, kalanje ni sebenni degeliw kama.

Geleya minnu be kalandenw kan kalanje ni sebenni na ani lajini minnu b'u la tulonko la, gafenin minnu labennen don ka keje o geleyaw wulili ma. A ka ca a la, gafenin minnu kono ye sigida maanaw ye minnu sorola sigidalamogow fe, k'u maben, k'u jidi, ka jaw ke u la, minnu b'a to u be ke denmisew sago ye.

Nin baara kelen minnu ye sirasor k'a sababu ke fangafarajogonkan ye. U jaabiw file nin ye. Wa nin ye kodamine dorc de ye...

EGRA 2018

% d'élèves avec un score de zéro

Pourcentage d'élèves atteignant ou dépassant le seuil de 31 mots par minute (standard malien)

	2015	2018
Koulikoro	4%	13%
Sikasso	0%	13,1%
Ségou	4%	15,3%
Total	2,6%	13,7%

Mali kanko taabolo labennen

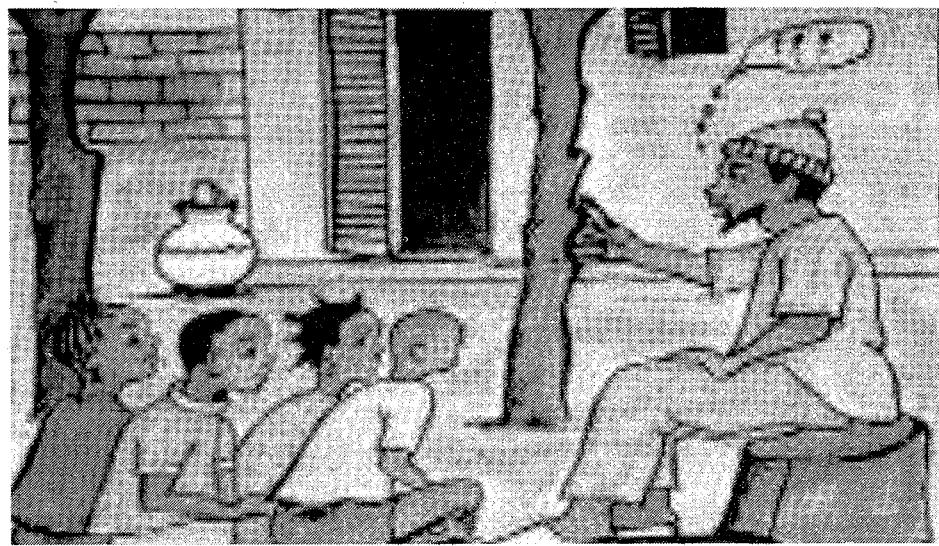
Mali kono Tubabukan min ye jamana forobakan ye, o ni fasokan caman be fo jogon fe. O fasokan fanba yere sebennen don, u be kalan baliku-kalansow la, baaradegekalansow la ani lakoliw yere la... O kalan suguya in de be wele kanfilajekalan. Faso ka kanko taabolo bolodalen be kanfilajekalan jate k'a ke nin hakilila in ye «ka se k'i hakilila fo ani k'i miiri k'a sor a ma ke ni geleya ye kan fila foli la ; i ka se k'i hakililafo a jema, walima k'i hakilila sanga jogon ma kan fila la. O be se ka ta nin dakun na : Mogo min be kan fila men k'a dönnakari : kanfilaf mogoñin kelen fe ; Sigida kelen kono kan fila be fo yoro min na ani n'u fila bee minecogo dama ka kan: kanfilaf sigida fe. Mali kono, kanfilaf nafa sera k'a to jetaa sorolenw ka sinsin ni labencogo ani faso ka kanko taabolo waleyali ye

ni dabali keréenkénnéne ye. Mali ka kanko taabolo sinsinnen don fen wolonula (7) minnu kan ; olu file :

1. Fasokanw ye jamana seko n'a döñko bugunnatige semenyor ye.
2. Kancamanf bonya be jamana keleyna sinsin.
3. Fasoden bee ka haké ye a k'a ka kan fo ani ka ladamu a mo kan na.
4. Fasokan bee jetaa jinen don sigida yiriwali la, ani desantaralizasonko sabatili la.
5. Fasoden bee ka kan ka fasokan kelen kalan a dogyalenba, ka Afiriki kan kelen walima fila kalan ani ka kan kelen walima fila kalan dije kan tow la, ka

Ni denmisén y'a fakan faamuya konuman, a be se kalanje la joona ! An n'an denw ka sigida ko koro lakali u ye, an k'u fekow fana lamen.

An n'an denw ka kalanje ke jogon fe tuma ni tuma so ! O jogon deme te ka jesin u ma u ka kalanko sabatili la.

Lakolidensomogow ka seereyaw nin jaabi sorolenw kan

Cenin lakoli korenaboyekulu jemog, Makono Tarawele, ale y'a jira : « Lakolidenw ka kalan hake yelenna kosebe an fe yan. N be Poroze fo k'a walenumandon o baara in na an ka dugu la. Dugu ka yerebow (wolonteriw) y'u jeniyorfin kosebe.

A sementiyara ko san 2018, kalanso 2 nan lakolidenw ka kalan hake tun ka bon siye naani ka teme san 2015 kalanso 2 nan lakolidenw ta kan. O sementiyara marabolo saba minnu bee kono.

O b'a jira ko lakolidenw ye demebaga penamaw sor. Dugumogow ye kanfilajekalan nafa faamuya. Hakilila minnu walanwalanna, baara be ke ne n'olu ye kudayi, ka da dugumogumue ka wulikajow kan. »

Bakari Kone, lakolidensomog don Selenge : « N ka cemannin folo ma kalan ke SIRA lakoliso la.

A dogoke Ali min be kalanso 2 nan na SIRA lakoliso la, o ka faamuya ka bon n'a ta ye, ale min be lakoli koro kalanso 4 nan na. O ye ne kabakoya kosebe. Ne yere ye balikukan ke, o b'a to n ka se k'u deme kosebe ni mansaw ka cesirijala ye. »

Kanko taabolo kuntilennaw be nefc nin cogo la :

1. Ka seko ni döñko bugunnatigeli sabati kancamanf ni Mali kelenya kono, ni fasokan bee jetaa ye, u foyorow la jamana kono ;

2. Ka sigida yiriwali sabati sigidalamog suguya bee fanfe, ni kumajogonyaw keli ye fasokanw na ani k'u ke baarakeminan ye forobako bee la, ka fara Tubabukan kan ;

3. Ka joyroba fa donjogonna fanga bonyali la Imowa (UEMOA) kono, Afiriki tilebinyanfan fe ani Afiriki mumé kono, ni fasokanw yiriwali n'u donné ye ba la ; n'o ye jamanaw jelen don kan minnu na, ani a kera Afiriki kan, walima dije kan werew ye, dinemaa be jogon faamuya minnu kono.

Kanko la, nin taabolo in be waleya ni baara keta keréenkénnéne daw ye ;

i n'a fo ninnu: Kanw nejinini cakeda sigili senkan, nininiw jaabi sɔrɔlenw fesefeseli kenew sigili ka ben u kan, sebenni keli fasokanw na, an'u labaariali ; Baarabolodenew ni poroze labennenw waleyali fasokanw netaa n'u donni na ba la ; Do farali fasokanw nejinibaaw ka dɔnniyaw kan ; Kanko nejinini an'ukalancogo yiriwali ; Fasokanw labaaracogo dantigeli, ka fara kan wew kan, kunnafoni fanba be di minnu na ; Fasokanw fbaajama bonyali ; Baarabolodenew ni poroze labennenw fasokanw netaa la, u donni na ba la an'u labaariali, k'olu kɔlsili n'u kiimeti dabaliw tigeli. Mali ka kanko taabolo min senkɔmadonnen don ni kanw labencogo ye, o daminena ni yelema min donna kalanko la kabini san 1962, k'a nini kalan ka ke fasokanw na lakɔliw la, ani ka dabali tige o kecogo la :

Taabolo : ni :

Karamogɔgɔ ḥanaw : An ka karamogɔgɔ ni ce !

USAID/Mali SIRA poroze kɔnɔ, an'i bakurubafɔ la lakɔli yere la, lakɔlikaramogɔw joyɔrɔ ka bon kosebe. Lakɔlidien ka senkola sirilen don lakɔlikaramogɔ ta la. Walasa ka lakɔlikaramogɔw ḥanaga, k'u ka baara numan diya don u la, k'u ka yeredi ani k'u dɔnkow lakodɔn u ye, SIRA y'a ka lakɔlikaramogɔ ḥanaw lakodɔncogo feere do tige; min b'a to tilennenya ani damakejɛ ka se ka sabati a fanfe. O ma ke latɔmɔni gelen kɔ, min temena dakun caman fe. Waati folɔ la (lakɔlisan 2016-2017 ani 2017-2018 na) lakɔlikaramogɔw dantigera ci caman senfɛ. A dɔw kera karamogɔ laadilikelaw fe ni ɔridinateri mankanw (tabileti) ye. A dɔw fana kera SIRA ka marayɔrɔw kɔlsilikelaw fe. O waati la, karamogɔ 200 nɔgonna jate minenɛ ka ke karamogɔ ḥanaw ye. Waati filan na, Ciden dɔw taara sementiyal ke san 2018 mekal tile 14 n'a tile 18 furancew la. Walasa o baara in ka se ka ke tilennenya kɔnɔ, jateminekelaw kera mɔgɔw ye, minnu tun te jateminekelaw folɔ la. O la, karamogɔ 144 taabolo ye jateminekelaw kuraw ne fa kosebe karamogɔ 150 cela.

Sinsin kera kuru dita kan kosebe

Kuru mumɛ dita sanfèdan kera 30 ye.

ka sɔn dije laje dɔw benkan ma kanko la ; i n'a fo kalanko minisiriw ye laje min ke Teheran san 1965, kanko dɔnnibaaw ye laje min ke Bamako san 1966 feburuyekalo-mariskalo la Inesiko (UNESCO) ka yamaruya kɔnɔ Afiriki kanw sebencogoko la, Mali sɔnni balikukan dabɔkun ma, faso ka laje filan min kera kalanko kan Bamako san 1978, k'o lapiniw waleya fasokanw kalanni na lakɔliw la. bolonɔ bilali dije benkansebenba la mɔgɔ bɛe kalanni (EPT) na, ben kera min kan « Jomtien » (Tayiland) san 1990 mariskalo la. Mali ka kandiko kura o benkan kan san tan kofe, ni sɔnni ye Dakaro laje kɔnɔko ma san 2000, o min bɔra ni baara kecogo feere bolodalen ye san tan ni duuru (15) kuntaala kama. benkanw ni lapini minnu kera Afiriki marayɔrɔ laje senfe balikukanlako la san 2007 setanburukalo-ɔkutɔburukalo la, bali-

kukanlani ani fasokanw kalanni netaa kunkan.

O lapiniw ye tali ke fɛn minnu na, olu file :

- ka dɔ fara balikukanlani ani fasokanw kalanni barakenafolo hake kan, ani ka minisiriso sigi senkan, kalan, balikukanlani ani fasokanw yiriwali kama: kalabaa hake cayali ka dɔ fara o netaa kan, walasa ka dɔnniya sɔrɔlenw sinsin; ka mɔgɔw dege fasokanw karamogɔya kecogo la lakɔlikaramogɔw kalansoba « ENSUP » la ; Fasokanw labaariali kalan dakun bɛe la ; denlamɔyɔrɔw (zaradew), baaradegekalansow ani kalansobaw la ;

1967 mekal tile 26, o b'o kofe. Sariya n° 96-049 min fana tara san 1996 utikalo tile 23 ka fasokan tan ni saba labaariali yamaruya ; n'o ye : bamanankan, bɔbɔkan, bosokan, dɔgɔnukan, fulakan, surakakan, mijankakan, maninkakan, marakakan, kɔrɔbɔrɔkan, sinafokan, tamasekikan ani kasenkakan. Ani fana, sariya n° 99-046 min tara san 1999 desanburukalo tile 26 kalan taabolo kura kan ; o tilayɔrɔ I, dakun II, sariyasan 10 b'a jira, ko kalan ka kan ka ke Tubabukan ni fasokanw na. O la kan surew ni fasokanw labaaracogo dantigera kalanko minisiriw ka sariya fe.)

Fangabulon :

Baarabolodenew ni poroze labennenw waleyali be dɔ fara hakilila talenw fanga kan, min b'a to fasokanw ka se ka ke jamana kelenya sabatilan an'a yiriwan ye.

Sariya :

(ka kanw sebencogɔ maben k'u ke kelen ye ; sariya N° 85/PG-RM min tara san

kun 5 ye (benma, signiden sebenni, mankan sebenni, sagolasebenni ani sebencogɔ yere-yere). Kiimenisebennw selen biro la, kuru dilen kemesarada la. Kuru 10 folɔ dilenw ye tali ke lakɔlidien faamuyakebali kemesarada la : Ni kemesarada la, lakɔlidien faamuyakebali hake be caya, kemesarada la kuru hake be dɔyɔya. Kuru 10 folɔ kera folɔ kɔdonnen ye : Ni kalanden faamuyalen hake be caya, kemesarada la kuru hake fana be caya.

Jate dɔw

Mɔgɔ 100 folɔ minnu ka kuru hake ka ca, olu tara. Muso hake y'o la 35 ye, o be ben 35% ma.

Kalanso 1lb karamogɔ 8, kalanso 2nan karamogɔ 79 ani kalanso 1lb ni 2nan kalanden faralen nɔgɔn kan karamogɔ 13 A nesinna kalanko nɔmogɔso (CAP) 40 ma 56 cela

- An ka foli be Kulukɔrɔ ni Segu Akademiw ye; wasa sɔrɔla yen kosebe; karamogɔ ḥana 15 sɔrɔla o kelenna bɛe la. O la poroze USAID/Mali SIRA wasara n'a ka karamogɔ bɛe ye. An ka marayɔrɔw fan bɛe fe, karamogɔ ceman ni musoman yeredilaw ni dɔnkobatigiw be ka poyi. Kalanfeere in ye tulon ni sebe faralen ye nɔgɔn kan kalanden ni karamogɔ fe, ka k'u kamanw ye, u ka se ka pan, ani k'a kalanden sendon u yere kalanni na, ka kuma di u ma,

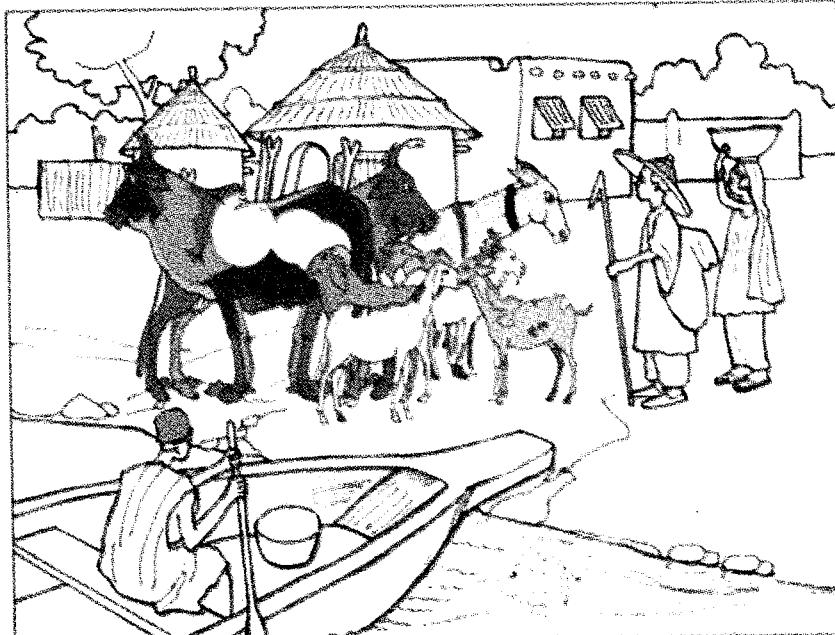
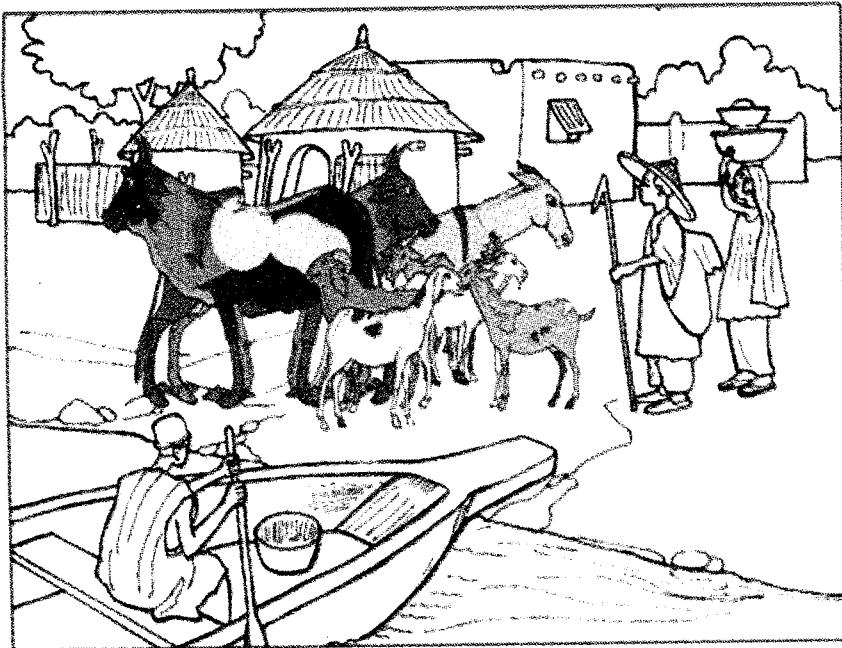
ani kerenkerennenya la kalanden k'a dɔn u yere be cogo min na tijɛ yere la : kalan wanew.

A ko ma ban. Karamogɔ werew be yen, minnu ka kan ka kɔlsi, ka dɔ fara u ka dɔnniya kan, ani k'u ḥanaga. Karamogɔ ḥana minnu sugandira nin sen in na, a fanba ye kalanso 2nan karamogɔ ye. O sababu bɔra u ka kalan sɔrɔlenw na dɔ farali sira fe u ka dɔnniyaw kan. An dalen b'a la fana, ko karamogɔ minnu be kalanso folɔw kunna (n'u bena kalanso filananw ta lakɔlita nata in na) olu yere be sɔn ka balanako k'an na n'u ka cɛsiri ye, n'u dɔnkow ye ani n'u ka ḥanaya ye karamogɔya hukumu kɔnɔ.

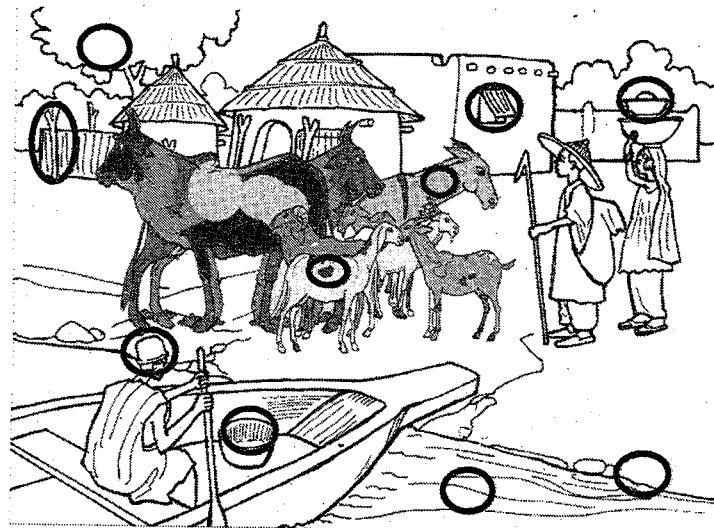
Karamogɔ laadilikelaw/konseyew

Ni joyɔrɔ yera karamogɔw la, karamogɔ laadilikelaw fana gansan te a ko la. Olu de y'an ka kalanw dibaa ye karamogɔw ma, an ka kɔlsilikelaw don, an sinsiŋyɔrɔw fana don kalan kecogo la. K'a damine ninan na, poroze USAID/Mali SIRA bena a ka karamogɔ laadilikelaw seereyali baaraw laban. Olu fana latɔmɔni tɛna ke naamunaamuko ye. A be ke tilennenya ani jeleyna kɔnɔ. Jɔlskɔ kologeleya be sɔrɔ a tuguyɔrɔw fe. An denw ka dɔnniyasɔrɔ de b'o la lakɔliw la.

DANFARA 10 MINNU BE NIN JA FILA NI NCNCN NI CE, OLU NINI :

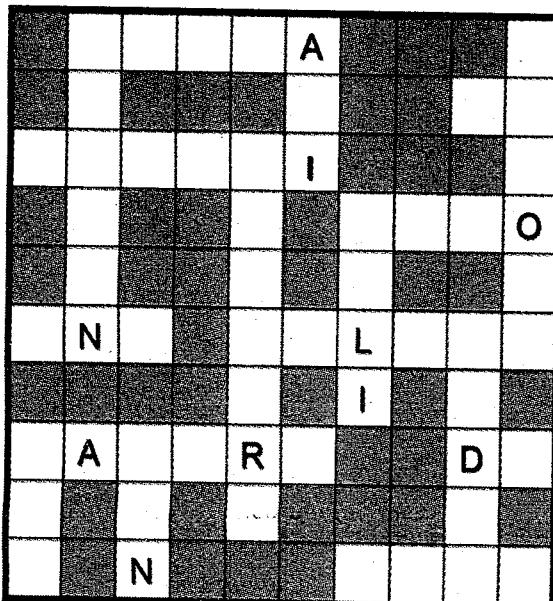

JAABI FILE

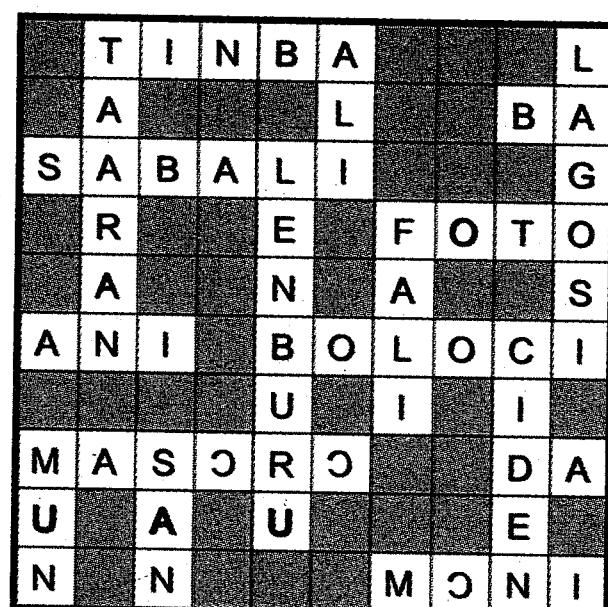

DANE MINNU FILE JUKCRO, OLU DON KATIMU KON. SGINIDEN DCW DONNA KABAN WALASA K'I DEME.

JAABI :
DANEW DONNEN

Numan ni kinin dajew	San ni dugu dajew
ANI BA BOLOCI DA FOTO MAS MCNI SABALI TINBA	ALI CIDEN FALI LAGOSI LENBURU MUN SAN TAARAN

POYI MIN FILE JUKCRO, I DEGE O LA,
K'SOMGOMS I' TERIW DEGE A FOLI LA

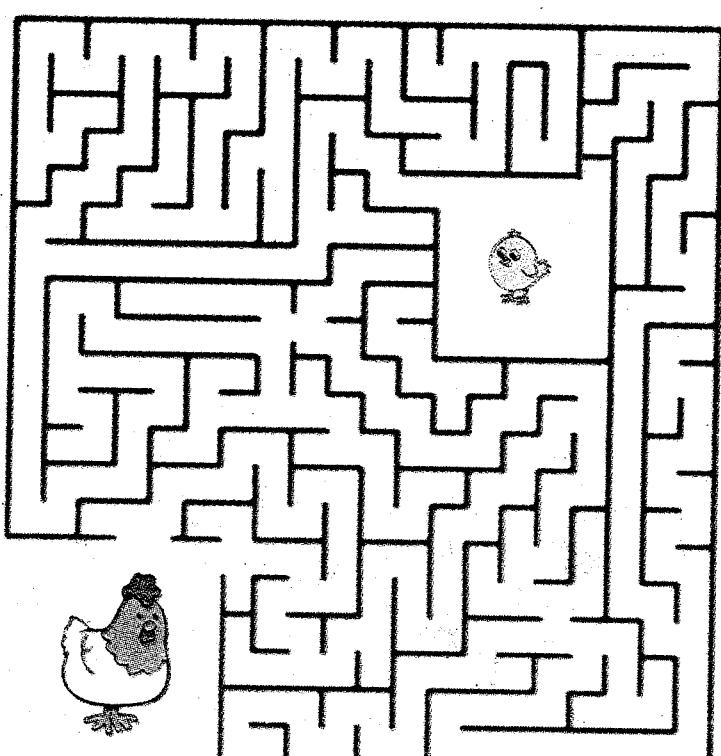
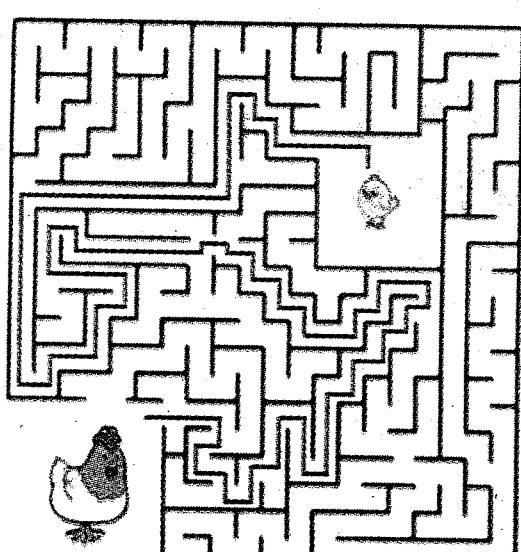
SISEBA IN DEN TUNNUNEN
DON A LA. A DEME K'A NINI.

A sèbenna Madamu nare Fatumata KEYITA fë, poyisèbenna ani karamogò don USAID/Mali SIRA la

Poyi : Lapini
Ka bonya i n'a fô sankolo,
Ka muju i n'a fô dugukolo,
Ka yeelen i n'a fô doolo;
Ka yaalayaala i ko kalo,
Ka woyo ka dununya labo,
Ka nafamaya i ko dönni, i ko nafolo.
N den, ne ka lapini file i koro.

Madamu nare Fatumata Keyita USAID/Mali SIRA

JAABILI LA, SIRA FILE

KARAMOGO 25 FCDO MINNU YERA BAMAKO LAJE KENE KAN (TOGOW, SGINIDEN NE NUMAN KAN)

	Togow	Jamuw	Kapu (CAP)	Lakoli	Kalanso
1	Abidini	Fofana	Kulukorɔ	Kayon	2nan
2	Alimatu	Mariko	Nena	Mbounchou	1b ni 2nan
3	Amadu	Danbèle	Marakala	Joron IV	2nan
4	Aminata	Tarawele	Kumantu	Cefala	2nan
5	Bakari	Tangara	Bila	Kontola	2nan
6	Bubakari	Tarawele	Kijan	Seyina	2nan
7	Jakirija	Jara	Bankonin	« Ecom » Fajigila	2nan
8	Daramani	Fofana	Fana	Fana D1	2nan
9	Fatumata W	Konate	Kulukorɔ	Mafeyá	2nan
10	Ibarahima	Kone	Yanfolila	Tabako 2	1b ni 2nan
11	Isa	Sibi	Bananba	Kolénjalan	2nan
12	Kalifa	Sangare	Nena	Wotobala	2nan
13	Mahame	Danbèle	Saaro	Kengoloba	1b ni 2nan
14	Mamadu	Bugudogo	Zangaso	Sina Majonna 1b	1b ni 2nan
15	Mamutu	Sanogo	Segu	Ya Salamu	1b
16	Mariyamu B	Kone	Npesoba	Kéninna	2nan
17	Musutafa	Kone	Garalo	Woman	2nan
18	Ngalamá	Ture	Kolékanin	Yisigila	2nan
19	Usumani	Sanogo	Npesoba	Pegenna	2nan
20	Safiyatu	Kone	Yanfolila	Kofilace 1b	1b ni 2nan
21	Suleyimani	Jara	Saaro	NGolokunna	2nan
22	Sumayila	Ture	Kolékanin	Ntiginna	2nan
23	Cémoko	Tarawele	Yanfolila	Jaranin Jin 1b	1b ni 2nan
24	Yaya	Kone	Npesoba	Tupurula	2nan
25	Zumana	Jara	Kilela	Kunbala	2nan

Karamogo 75 tɔ (Togow, signiden ne numan kan)

1	Adama	Kulubali	Kulukorɔ	EDC «B»	2nan
2	Alifa	Giteyi	Senu	Bazi B	2nan
3	Ami	Sanogo	Bugunin	Medini C 1b	2nan
4	Aminata	Dawu	Baraweli	Baraweli B	2nan
5	Asetu	Dunbiya	Kati	JKP II	1b
6	Awa	Kulubali	Npesoba	Ntogola 1b	1b ni 2nan
7	Bérите Mariyamu	Bagayoko	Sebeninkorɔ	Turukabugu	1b
8	Binta	Keyita	Hipodéromu	Misiran E	2nan
9	Bubakari	Keyita	Bananba	Kariwane	2nan
10	Bukari	Koyita	Bila	Farakala	2nan
11	Burama	Jara	Kijan	Jalakorɔ	2nan
12	Berehima	Danbèle	angabugu	1b	1b ni 2nan
13	Birizidi	Dakuwo	San	Mansara	1b ni 2nan
14	Séki O.	Yaro	Bosola	TSF	2nan
15	Dawuda	Fonba	Beleko	Bajanna Bugudaba	2nan
16	Dese	Kulubali	Ncoubugu	Ncila	2nan
17	Jéneba	Sanogo	Kucala	Kulukorɔ C 1b	2nan
18	Jéneba	Samake	Torokorɔbugu	Dawudabugu B	2nan
19	Daramani	Tarawele	Segu	Ngaman	2nan
20	Dirisa	Nare	Sebeninkorɔ	Sebeninkorɔ E	2nan
21	Fanta	Tangara	Kinparanna	Jun-JunKologo	2nan
22	Fatumata W	Danbèle	Kucala	Kucala Koko 1b E	2nan
23	Habi	Konate	Kulukorɔ	Santiri «C» 1c	2nan
24	HamiduJara	Marakala	Sose	Bamanan	2nan
25	Hasani	Kulubali	Saaro	Goro	2nan
26	Huseyini	Male	Kilela	Seyidubugu	2nan
27	Zan Berinari	Jara	Fana	Fana	1b
28	Zuliyeni	Danbèle	Jikorɔnin	Sabalibugu A	1b
29	Kajatu	Kulubali	Kulukorɔ	Kondo	2nan
30	Kajatu	So	Bagineda	Bobola	1b ni 2nan
31	Kadidiya	Mayiga	Kulukorɔ	EDC «A»	2nan
32	Kadidiya	Mayiga	Torokorɔbugu	Karice Mali A	2nan
33	Kadidiyatù	Danbèle	Segu	Angulemu	2nan
34	Kadidiyatù B	Kone	Baraweli	Kénobugu A	2nan
35	Karimu	Sise	Kulukorɔ	Kosaba	2nan
36	Kasimu	Mariko	Kolénjeba	Ngerefiyenna	2nan
37	Lamini K.	Danbèle	Yangaso	Nana	2nan
38	Lasina	Berite	Npesoba	Kolénninna	2nan
39	Mayimuna	Sidibe	Yanfolila	Fugamana	2nan
40	Mayimuna	Jara	Kinparanna	Cejanna Npogon	2nan
41	Mayimuna	Jara	Kati	Diyon-Gare	2nan
42	Mamadu A.	Jara	Bankonin	Babeni SANTARA	2nan
43	Mamadu	Ki	Ke-Masina	Kolongo Boso	2nan
44	Mamadu	Kulubali	Noun	Laminibugu	2nan
45	Mamadu	Mariko	Npesoba	Bugula	2nan
46	Mamtu	Konate	Nena	Karangaso	2nan
47	Mukutari	Tarawele	Farako	Gange	2nan
48	Mohamedí	Sanogo	Yanfolila	Jegeninna	2nan
49	Mumuni	Kulubali	Segu	Ya Salamu	2nan
50	Musa	Sidibe	Doyila	Jelebugu	1b ni 2nan

51	Musa	Kamara	Fana	Dogonin	1b ni 2nan
52	Musutafa	Jara	Kati	Diyonba	2nan
53	Naman	Keyita	Kati	Tonba C 1b	2nan
54	Uwaka	Tarawele	Kucala	Kucala Koko A 1	2nan
55	Usumani	Kone	Kulukoro	Pilato «D»	2nan
56	Usumani	Tarawele	Yanfolila	Dawolila	2nan
57	Usumani	Jara	Bankonin	«Ecom» Fajigila	1b
58	Aramata	Danbele	Nena	Kabalan	2nan
59	Aramata	Sogodogo	Sikaso	Wayerema III	2nan
60	Salifu	Koyita	Bankonin	Ina YARO B	1b
61	Salifu	Jara	Kolognjeba	Jejenin	2nan
62	Sanba	Jalo	Nena	Kajila	1b
63	Sanba	Jalo	Segu	Menfala	2nan
64	Seyidu	Jara	Kati	Dyon-Majanbugu	2nan
65	Seyidu	Konate	Kolognjeba	Koko C 1b	2nan
66	Sunba	Suntura	Banankabugu	Yirimajo A	2nan
67	Tata	Kone	Kinparanna	Tintige	2nan
68	Cekura	Kulubali	Nossoungu	Tenenzanna	2nan
69	Tenenza	Kulubali	Yangaso	Teriyabugu	2nan
70	Tite	Sogoba	Bila	Somasonin	2nan
71	Tumani	Jalo	Kati	Misiyan Pibiliki	2nan
72	Yama	Danbele	Wolebugu	A 2nan	2nan
73	Yusufu	Dukure	Kulukoro	Koninna	2nan
74	Yussufu	Kulubali	Kilela	Nanpunna	2nan
75	Zumana	Mariko	Belleko	Bonege	1b ni 2nan

USAID/Mali SIRA : Karamoggo janaw lakodonnii b'u ka baara diya don u la

amerikenjamana demedenjekulu min be Mali kono o de ka poroze sigilen ye SIRA ye. Almisadon zuluyekalo tile 5 san 2018, a y'a ka karamoggo janaw ladiyalikene sigi Bamako lotoli Aradisni na. Mali kalanko minisiri, Lamerikenjamana lasigiden min be Mali kono, kalanko minisiri koro Adama Samaseku, fasokanw kalanni cakeda n'a be wele tubabukan daje surun na Senerefu (CNR-ENF), o nemogoba Sumana Kane, ka fara USAID/Mali SIRA nemogoba n'u ka baarakela caman wewew kan, nin bee tun b'a kene kan.

Bamako komini 2nan méri ka ciden kelen ko ka bisimilalifoli lase jama ma ani ka SIRA ka baaraw walangatali nini jamana fan bee fe ka da u nafa kan, USAID/Mali SIRA nemogoba ye kuma ta a nisondiyalenba, k'a jira ko nin kene in ye u ka karamoggo janaw ka baara numan lakodonnii kene de ye. O b'a jira k'u be ka feere minnu bila karamoggo ninnu ka bolo kan u ka lakoliw la, u be k'olu mine baarakeminan nafamabaw ye. A k'a san 2 ye nin ye, USAID/MALI SIRA ni Mali kalanko minisiriso be baarakengogonya la yelema numan donni na kalanje ni sebenni kecogo la forobalakoliw ni lakoli kominoteriwa. Kalanden jolen dun soro ka gelen ni karamoggo jolen t'a kunna. O de ye nin poroze in fanga digikun ye kalan kecogo numan waleyalu baaraw kan. U be lakolikaramogow ni kalanjemogow ani karamogow bilasirabaaw kalan u ka baara kecogo numan na Kulukoro, Sikaso, Segu ani Bamako faaba lakoli caman na. Karamogow fana be o dönniya soroenw waleya dugumakanlan kalanso fo ni filanan kalandenw kun. Bakurubafo la, USAID/Mali SIRA nemogoba y'a sementiya, ko karamoggo jana 25 de welela kene kan yan k'olu ka ladiyalifenw di u ma, k'a tow bëna u taw soro sooni, karamogokalanw senfe san 2018 in utikalo kono.

Lamerikenjamana lasigiden ye kuma ta ka foli ni tanuni lase o karamoggo janaw ma, ani k'a jira ko an be don min na kalan ye Lamerikenjamana haminko foibw do ye. Denmisennin bee ka kalan soro o y'u ka hakew do ye; wa kalan nafama de fana ko don. Fasoden ka se k'a ka fasodennumanya waleyaw tiime a nema, o k'a soro a kalannen don. Kalan de b'a to mogo ka se k'a ka ketaw an'a

ka hakew don ka taa a fe. Jateminew y'a jira, ko denmisennin min ma don kalan na ka kono a si hake san 8 ne, o be geleya caman soro kalan na; wa o tigilamoggo caman de be dese ka kalan bila joona. A faranfasiyara kene in kan, ko san 2015 waati kalandenw kiimeni min kera lakanso filananw na, kalanden 66% fo 70%; olu tun te se ka tubabukan walima u be fasokan min kalan, u tun te se k'o daje kelen fo kalanje kets. Nka bi, a t'o cogo la. O de la karamoggo jana ninnu ma sugandi ten. U fana de kiimena. Kiimena bolila hake min kan o be mogo 5.000 bɔ. Karamogoya be geleya mogo ma, n'i t'a taabolo numanw matarafa. A be se ka ke i be ben ni kalanso daw ye, lakoliden hake be ke danteme y'olu kono. Karamoggo ka yeredi de b'o ibtige. O siratige la USAID/Mali SIRA y'a janiya k'o karamoggo yeredila ninnu konumandón. Kalanko nasira la poroze in jesinnen te fosi were ma kalanje in sebenni kecogo numan matarafali ko kalanso fo ni filanan na. Sarati daw be yen n'o dafara kalanden fe, lapini sabatira. Poroze in be damine waati minna, kalandenw 3% de tun be ka saratiw dafa; nka bi-bi in na a hake yelenna ka se 14% ma kalanso 2nan na. O de koson Lamerikenjamana goferenaman nisondiyalen don n'a ni Mali kalanko minisiriso ka baarakengogonya ye.

Mali kalanko minisiri ye kuma ta. A ka fo la, karamogoya ni baara tow te kelen ye. A ma dabo mogo suguya bee kama. Hali ni mogo b'a dahirime soro karamogoya la, a b'a ke mogo were de ye. K'i ka jenamaya ben mogo were ka

kalanko minisiriso y'a jira ko kalanden jolen kalanso 2nan na, o ka kan ka se ka daje 31 fo kalanje senfe sanga kelen kuntaala kono. Nka san 2015 kiimeni na Kulukoro mara la kalanden 4% dɔrɔn de tun be se k'o ke bamanankan na, 1% tun b'a ke tubabukan na. Sikaso mara la kalanden si tun te se k'a ke kan fila ninnu si la. Segu kalanden 4% tun b'a ke bamanankan na, 5% tun b'a ke tubabukan na. San 2018 in kiimeni na, Kulukoro mara la kalanden 4% tun b'a ke bamanankan na, 13% tun b'a ke tubabukan na. Sikaso mara la kalanden si tun te se k'a ke bamanankan na; nka 13,1% tun b'a ke tubabukan na. Segu mara la kalanden 4% tun b'a ke bamanankan na, 15,3% tun b'a ke tubabukan na. Nin jaabiw b'a jira ko jetaa be ka soro poroze ka baaraw la. Karamogow kiimeni na, walasa ka karamoggo janaw dantige, mogo 200 foibw sugandira. Segesegeli were kera olu kan ka mogo 100 sugandi. A tun wajibiyalen don karamoggo ka se ka kuru 30 soro. Karamogoya dɔnni ye kuru 10 ye; kalandenw ka faamuya konuman ye kuru 20 ye. An b'aw ladonnaya, ko karamoggo 100 ninnu 35% ye musow ye. Wa muso 5 be jana duuru foibw kono. Karamoggo jana 25 de welela kene kan k'olu ka ladiyalifenw di u ma jama jena. A tow b'u ta soro u ka karamogokalanw senfe u ka Kafuw walima u ka Akademiw na. O kalanw be damine utikalo la. Baaraw kuncera ni poyi kelen kananni ye. Karamogow tanukan don.

Poyi : Karamogow, aw ni ce

Karamogow ka karamoggo ni ce,
Karamoggo numan ni ce,
Karamogow, aw ni sene,
Karamoggo numan ni sene.
I ni foroba sene, i ni taama,
I ni sira jan taama,
I ni sira gelen taama.
Kalan man nogo,
Kalanje sira ma nogo.
Kalan man nogo,
Sebenni sira man nogo.
Dönni sira man nogo,
Fo karamoggo numan,
Fo sira numanta,
Fo munun ni sabali.
Karamogow, aw ni ce.
Karamoggo numanw, aw ni ce.

Mali ko aw ni ce,
Denmisew ko aw ni ce,
Denmansaw ko aw ni ce,
USAID/Mali SIRA ko aw ni ce.
Aw ni ce a' yere ye.
Mogo be fo yereyebara keko numan na.
Aw ni ce, a' ni baara,
A' ni baara numan.

Fatamata Keyita ka bɔ USAID/Mali SIRA la

Minisiriñemögö y'a sementiya, ko kalatasëben suguya fila të yen

Minisiriñemögö Sumeyilu Bubeyi Mayiga ka fara minisiri dɔw kan, ani kalatasëbenko nɛdɔnbaa dɔw ye laje ke zuluyekalo tile 23 san 2018, wote labenw kan. Kunnafoni min fana be ka taa ka segin mögöw ni nɔgon ce n'ye «ko kalatasëben suguya fila be yen», laje bolila o fana kan. Sumeyilu Bubeyi Mayiga ko a-siga ka bɔ mögö bee la kalatasëben suguya fila të yen. U benna kelen min kan k'o dɔrn de be yen. Dijé tubabukanfjamanaw ka

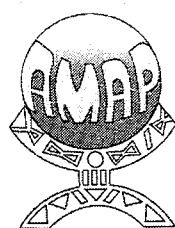
tɔnba Oiyefu (OIF) ye min sègesège mariskalo temenen in na. Wa a ko o sèben kelen in de bilala enterineti kan. Kalatalaw be o kunnaфонi kelenw sɔrɔ sèben nɔrɔlenw kɔnɔ u ka wotebirow la. Mögö fu werew tɔgɔ t'a la. Politikimögöw yɛre ka cidenw dè ye wotekaritiw dibaa ye utigw ma. Olu m'a fo don si la, ko wotekariti dɔw sɔrɔla u fe minnu tigi ma dɔn, walima k'u tɔgɔ te kalatasëben na, walima ko foto t'o kan. Minisiriñemögö ko mögö minnu ko namara be kalatasëben kɔnɔkɔ la, u k'u dannamögöw sugandi

ka bila minisiriñemögö ka bolo kan, a b'u ci ka taa sèben baju sègesège Faransi u dilan izini na. Olu mana na ni jaabi min ye, o be sanga min be enterineti kan. N'u ma ke kelen ye, o b'a jira to fili be goferenaman fanfè. Nka n'u kera kelen ye, o b'a jira k'u ye jugunkalon da goferenaman na.

Walasa ka goferenaman jeya nin ko in na halibi, Sumeyilu Bubeyi Mayiga y'a jira k'u be sɔn ka wote jaabiw temesira bɛe labila Nansarajekulu, Sedeyawo, Afiriki kelenya tɔnba ani Minusima ka wote kɔlsiliklaw ye, u k'a dɔn ko namara tèna ke wote in na. Ko o ko be jèlennenya kofɔ nin woteko in na, a k'u y'o caman ke; wa k'a dalen b'a la zuluyekalo tile 29 kalata tèna bo a ma. A k'u tè se ka mögö kɔni bali i k'i da sago fo nin ko in na, nka ko goferenaman tèna a ka sira numan bila mögö ka jugunkalon kɔson. Mara ni desantalarizason minisiri Mohamedi Agi erilafu fana y'a sementiya, ko kalatasëben namaralen tè goferenaman bolo. O kera kunnafonidilaje dɔ senfe tarata zuluyekalo tile 24 san 2018. Mögö minnu be jamanakuntigiyà "kan k'a nini zuluyekalo tile 29, olu ka cidenw tun b'a kené kàn. Cakeda min nesinnen be woteko nənaboli ma n'a tubabukan dajè surun ye DGE, o nəmögöba Zenerali Siyaka Sangare fana tun be yen, ani Seni

(CENI) nəmögö Amadu Ba. Fen min ye in kunnafonidilaje in sababuya, o tè djuwère ye; Sumayila Sise ka kanpani nəmögö Cebilen Daramé de y'a jira ko goferenaman ye kalatasëben min bila enterineti kan, k'o ni min kofɔra politikitɔn tɔnw ye, k'olu tè kelen ye. Ko mögö fu miliyon 1 ani 200.000 tɔgɔ b'a kɔnɔ minnu lakoðɔnnɛ te. Mohamedi Agi erilafu ka fɔ la, Maliden miliyon 8 ani 462 de tɔgɔ be kalatasëben kɔnɔ. Wotebiro hake ye 23.045 ye. Mali serekili hake, a dugu ni buguda hake Kalatala hake serekiliw kɔnɔ, duguw ni bugudaw la, ka fara wotebiro hake kan yɔrɔw la, nin be sèben min sègesège k'a bolonɔbila Mali politikimögöw fe, o kelen don. Kuma be kalatasëben min kan, o dilannen don ka so 5 k'a la. Nka minisiri Mohamedi Agi erilafu y'o sementiya, ko sèben in so 2nan, 3nan ani 4an kunnafoniw, ko fili b'olu la, u ma latilen. O de la dugu hake min tun kofɔra, ani hake min be sèben kɔnɔ, olu tè kelen ye. A ko mögöw de b'a la k'u sinsin o fili in kan ka kalatasëben in lagosi. N'o fili in te, minisiri ko namara fosi te kalatasëben in na.

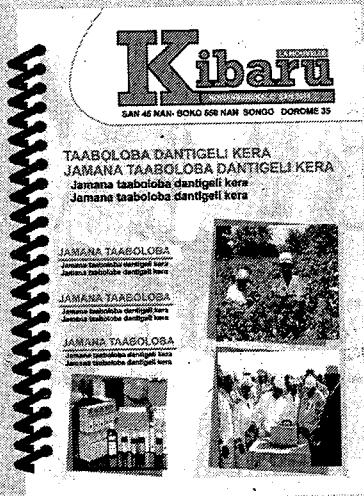
Sekuba Konarf

DIRECTION DE LA PRESSE COMMUNAUTAIRE (DIPRESCOM)

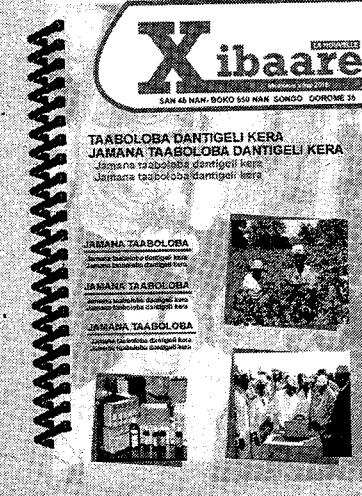
Pour toutes vos **ANNONCES** à Destination
du **MONDE RURAL** une seule adresse

BAMBARA

FULFULDÉ

SONINKÉ

AUTRE SPÉCIALITÉS:

CONCEPTION GRAPHIQUE

IMPRESSION

FORMATION AUX DIFFÉRENTES LANGUES NATIONALES

BAMBARA, FULFULDÉ & SONINKÉ

+ infos

BP: 24 / TELEPHONE : 20 21 21 04 / KIBARU BUGUFIYE BOSOLA BAMAKO / RUE : 127 - PORTE : 36

Hadamadenya te taa ji ko, ji ye mogow ka hake do ye

Jateiminaw y'a jira, ko ji hakemin be dijne kono, o kemesarada la 3 dɔ̄ron de be se ka min. N'o ji in te, nənamaya te se ka ke dugukolo kan. Hali ni ji dama ka kan nimafen bee la, a hake kono te kelen ye dugukolo fan bee fe. A sɔ̄rɔ̄li ka yɔ̄rɔ̄ do la ka teme do kan. Wa ji ka ca yɔ̄rɔ̄ minnu na, si-nayasamaw ni fɔ̄nɔ̄gɔ̄nkɔ̄w fana ka ca o yɔ̄rɔ̄ la ji nɔ̄fe. Ji nafa ka bon cogo min na, a numan ye an k'a tɔ̄pɔ̄tɔ̄ ka ne. Jamana dɔ̄w la, ji te tɔ̄pɔ̄tɔ̄ jelenya la; nka i b'a sɔ̄rɔ̄ fanga jolen t'a yɔ̄rɔ̄ la yen, jamanadenw wasaliko la ji saniman sɔ̄rɔ̄li la mogow fe. O de kosoñ san 2010 zuluyekalo tile 28 dijne tɔ̄nba Oni ye sariya do ta, k'a jira ko ji ni saniya ye hadamaden kelen-kelen ka hake ye. Sariya in b'a to bee ka se ka ji saniman lasɔ̄rɔ̄ damakene kono. Ji hake te kelen ye dugukolo fan bee fe, wa jamana dɔ̄w kono, politikiw ma laben ka nəsin jiko ma k'u miiri to jintanyayɔ̄rɔ̄ la. O de la mogow be nininkali dɔ̄w k'i yere la. A fɔ̄ mogow ka hake ye kelen ye jiko la? Jiba be dɔ̄w bolokɔ̄, u t'a bɔ̄yɔ̄rɔ̄ dɔ̄n, sanko a nəci; kasɔ̄rɔ̄ jikohami be nini ka dɔ̄w fana faga. A fɔ̄ mogow ka hake ye kelen ye jiko la? Ni dɔ̄w ko ji, u b'a sɔ̄rɔ̄ yɔ̄rɔ̄n kelen u yere kɔ̄rɔ̄; kasɔ̄rɔ̄ ni dɔ̄w mako be ji la, u be tilebantaama k'a nɔ̄fe. O damakene be minnu jiko la? Se te dɔ̄w ye ka ji sɔ̄rɔ̄ cogoya la; nka a b'i n'a fɔ̄ dɔ̄w fana ka hake te. A sɔ̄rɔ̄ geleyaba b'olu kan. Mogow caman yere be yen, minnu jikomako bee sirilen

don kɔ̄jiw la. A fɔ̄ mogow ka hake ye kelen ye jiko la? Walasa k'i makonɛji sɔ̄rɔ̄ dɔ̄w la, n'i te du dɔ̄w mogow ye jokun t'i la jitayɔ̄rɔ̄ la ji nɔ̄fe; i t'a sɔ̄rɔ̄. Damakene yere be minnu? Denmisienin dɔ̄w be kilometere 20 taama ji nɔ̄fe k'u tɔ̄nɔ̄gnaw to kalan na u kɔ̄, u hakilila tigelen don jiko la. Yala an b'a to jiko geleya ka ke dantemé ye ka sɔ̄rɔ̄ ka wulikajɔ̄w ke ji saniman sɔ̄rɔ̄li la wa? Ji ke hadamaden ka hake do ye, o farala sariyaw kan kabini san 1948 waatiw la, dijne ma ka hakew səben sariyasen 25nan kono. Dijne tɔ̄nba Oni ye ji jate k'a ke fen ye, sitaane be min nɔ̄fe kosebe. Nka hakilila min taran n'o ye «ji ani lafiya» ye, jamana nəmogow b'a fe k'o don ba la kosebe Mali kono. Kerenkerennya la jamana kɔ̄rɔ̄yanfan fe, a kɔ̄losilen don ko fɔ̄nɔ̄gɔ̄nkɔ̄ caman sababu ye jidaw nɔ̄fekelw ye. O fɔ̄nɔ̄gɔ̄nkɔ̄ dɔ̄w be yelema ka ke sigidalakelw ye. Sigida dɔ̄w be bila nɔ̄gɔ̄n na babolow walima kow nɔ̄fe. O kelew faralen san 2012 geleyaw kan, degunba be Mali kan. Basigi ma se ka sabati fɔ̄lɔ̄, jamana ka lafiya. O de la Isirayeli minisirinɛmɔ̄go kɔ̄rɔ̄ Simri Peresi y'a jira a ka kuma dɔ̄la, ko «fɔ̄nɔ̄gɔ̄nkɔ̄ mana fɔ̄ ka ban jiko la cogo o cogo, jikogeleya be to a no la. O n'a ta bee ji saniman sɔ̄rɔ̄li ka gelen jamana kono; kerenkerennya la jamana kɔ̄rɔ̄yanfan fe. Mogow dɔ̄w be kilometere 25 taama ji nɔ̄fe. O jininina fanba ye musow ni musomanninw ye. U be geleya caman sɔ̄rɔ̄ o taakaseginw

kono. Musomannin dɔ̄w təna se ka don kalan na, minnu yere donna o caman ka kalan be dan sira la k'a sababu ke jinini ye denbaya ye. Ka da nin geleyaw kan, goferenaman ye dabali dɔ̄w tige min b'a to caman ka se ka bo jikogeleya la jamana kɔ̄rɔ̄yanfan fe. Ji saniman ka se ka sɔ̄rɔ̄ ka min, o baaraw daminena hali ni wasa ma sɔ̄rɔ̄ a la fan bee fe folo. Ji ye hadamaden ka hake ye. O hake matarafali be k'a to goferenaman ka waleya dɔ̄w nəniya siri dugumogow ka lafiya kama. O ye bee ka se ka ji saniman sɔ̄rɔ̄ a bolokɔ̄, nənawolomani te min na. Hadamaden bee dama ka kan nənamaya la. Waatiw temena, jamana dɔ̄w tun be yen, se bère tun t'u ye i n'a fɔ̄ Mali cogoya; nka olu sera ka ko bee ke u ka jamanadenw ka se ka ji saniman sɔ̄rɔ̄ u bolokɔ̄. Mogow, n'i ye fen o fen k'i kunkoroko ye, a ka ca a la i be no b'a o la. Goferenaman ka kan ka jiko k'a haminanko geleyaw do ye yiriwali

siratige la. O te ne wariba donni ko jiko dafé faso ka baarakenafo la, jamana kɔ̄rɔ̄yanfan fe. Mali dan te Bamako ye, wa jiko te se ka to demedonjekuluw ka wulikajɔ̄ dɔ̄ron ma. O la ji saniman be minnu bolokɔ̄ kabani, goferenaman ka kan ka do fara o ji sɔ̄ngɔ̄ sarataw kan. Hake min be fara u kan, o be don jamana kɔ̄rɔ̄yanfan jiko porozew waleyali dafé. Misali la jiko cakeda min be Mali kono n'a tubabukan dajne surun ye Somazepu (SOMAGEP) ye, ka do fara o ka ji sɔ̄ngɔ̄ kan. O b'a to o jiba dasilen be minnu bolokɔ̄ u kana a latige, ani min b'a to jamana fan wərew ka se ka ji saniman sɔ̄rɔ̄. Sabula dijne kono, lajini do ye bee ka se ka ji saniman sɔ̄rɔ̄ yi-riwali kuntaala sɔ̄rɔ̄li hukumu kono.

Suleymani Sidibe
Dokala Yusufu Jara

Politikiken : Politiki te ne kalan ko

Politiki te ne kalan ko, demokrasi te ne kalan ko. N'i ma kalan, n'i donna kalan na, politiki la, i togo mogofemogow. N'i ma kalan, n'i donna demokarasi la, i togo mogofemogow.

Kalan ma bo kalan na; tubabukan, balikukan, nkukan, larabukan, nin bee be se ka faamuya di mogow ma politiki la.

Ni politikimogow be fanga jini, u be layiduw ta mogow ye, u be nafolo labila, u be kuma duman caman fɔ̄. An fe yan, politikibaaraw be ke ten. U te min fɔ̄ mogow ye, o y'u taabolow ye.

Dijne kono, taaboloba fila de be yen politiki sira kan, n'i t'olu dɔ̄n, e ta ye kunfebaara ye. O la, e te se ka nəsɔ̄rɔ̄ a ko la.

O taaboloba fila ye kininfetaabolo ani numanfetaabolo ye.

1 - Kininfetaabolo : Ale sigilen be demokarasi min kan, o ye sɔ̄rɔ̄ ni nafolo fanga ye. Jamana ko o ko, nɔ̄gondan de b'a bee nənabɔ̄. Setigiw, mogow cesirilen, dɔ̄nnibagaw, senkolaw, nafolotigiw, olu minnu mana u kunko tige kan, se kan sariya kan, baara kan, jama be kotigya di olu ma, k'u ke nəmogow ye. Nafolo, dɔ̄nni, baara, diine sariya, tɔ̄ncamanko, o y'u taabolo ye.

An kerefejamanaw na, Fofoyi ka bɔ̄ Konɔ̄wari, Sengɔ̄ri ka bɔ̄ Sénegali, Umaru Bongo ka bɔ̄ Gabon, olu tun ye kininfetaabolo jənaw ye.

Nafolomugu, mogow dankelenw jinini n'u demeni ani nɔ̄gontulubɔ̄, o tun y'olu lajini ye.

2 - Numantfetaabolo : Ale sigilen be demokarasi min kan, o ye politikitɔ̄nkenlenya ye jamana kono. O ye faantanw ka gerente sigili ye nafolotigiw, dɔ̄nnikela yelekew, kenyereyew ani diinɛmogow kan. O ye sɔ̄rɔ̄da bee lajelen yelemani ye jamana ka bolo kan, ka kenyereyecko nagasi.

Jama ka fara nɔ̄gɔ̄n kan, ka don da kelen fe, ka bo da kelen fe, ka nafa bee kunsin jama ma, ka mogow kelen ka sɔ̄rɔ̄ bali, o y'u taabolo ye.

An kerefejamanaw na, Seku Ture ka bɔ̄ Lajine, Tomasi Sankara ka bɔ̄ Burkina ani Modibo Keyita ka bɔ̄ an fe yan, numantfetaabolo tun ye olu sinsinbere ye.

Forobafanga, forobabaara, forobasɔ̄rɔ̄ forobasariya, o tun y'olu jinifewn ye. Dijne kono bi, kininfetaabolo de fanga ka bon; nka a kecogo numan ma se an ka jamanaw kono fɔ̄lɔ̄, k'a sababu ke kunfinya ni yuruguyurugu fanga bonyali ye ani sariya batobaliya.

Mahamadu Konta

POYI : SI

Ni Ala be si di,

A K'a ke si barikama ye.

Ni Ala be si di,

A Ka ke mɔ̄nebɔ̄ si ye.

Si ma fɔ̄,

Si ka Wuli ma fɔ̄;

Si ma fɔ̄,

Sinjijugu ma fɔ̄,

Sikataama ma fɔ̄,

Baji kunna kalakala si ma fɔ̄ Bajikunna kalakalaki mafɔ̄,

Mɔ̄nebɔ̄ si de fɔ̄ra,

nelike si de fɔ̄ra

Ala ka si di an ma,

Ka mɔ̄nebɔ̄ si d'an ma...

Ala Ka si di,

Ka nelike si di.

Ala ka si d'an ma,

Ka Si barikama di.

Fatumata Keyita, Bamako

Waatiyeléma : Dugukolo ladonni b'a to sene ka se ka ke waati kuntaala jan kono

Mali ni sahelikungo jamana to bee ka soro fanba sirilen be sene na. Jateminew y'a jira ko Imowa jamanaw ka dugukolo 5% be jini ka tijne penu. O be ka sene geleya kosebe, baganmara ni monni be k'u nafaw ladon tuguni. O de koson Imowa jamanaw mogo caman jigi dalen be u sigiyorow bilali kan ka taa tunga fe. O hakilila min be sigidalamgow la ni caman yere be k'a waleya kaban, taa mana ke o cogo la baarakela tenu to tabaaw ko. A be ke sababu ye ka sene ni baganmara ani monni negebo a kebaaw la. Kungo yere be jirintanya ka taa a fe; sabula jiri ninibaa ka ca, dago ninibaa ka ca. Dumunikela hake be ka caya ka taa a fe, balo nенама te ka soro, sanji nенама fana te ka na bilen. A bena ke cogo di? Mali dugukolo taari miliyon 32 ye jirimayor ye hakili. Baganmara be ka ke daw kan, kungosogow y'a tow ye. A kolbsiralen don ko sene ni dogtigde de ka jugu jiriw ma kosebe. Mali tasumamako 81% be je ni dago ni sarabon ye; 16% be je ni tajiw ye, a to 3% be je ni kuran ye. A ka gelen ko ni cogoya were ma jenini, ko fen tenu bo jiribatige la. Sabula dago ni sarabon ninibaa be ka caya san o san. Jatiminew y'a jira, ko san o san 1,6%

be fara dęęgokomako kan, 4,1% be fara sarabon mako kan. Denbaya wula kono, olu ka tasumamako 90% be je ni dago ni sarabon ye. Walasa ka dan sigi jiribatige la Mali kono ani sahelikungo jamana tow la, a jinina ka dugukolo ladon. A be waati jan bo, dugukolo ladonni kelen be seneklaw ni demedonjekulu caman taabolo ye; kerenerrennya la sahelikongo kono. Dugukolo ladonni ye mun ye, a be ladon cogo di? Dogotora Umaru Senu ye falenfenw dęęnbaa -ana ye. A y'a jira ko. Mali kono, sigida n'a lamini be ka sebekor tijne k'a sababu ke jirintanya ye. Baganw yere te ka balo soro kungo kono bilen. O siratige la, a be wajibiya an ma, an ka an ka forow ladon, u nafa ka segin u ma, an ka se ka mesen k'u sene. O be soro ka ke waatiyeléma geleyaw fura do ye seneko la. A b'a to dugukolow ka se ka ke yoro nafamabaw ye, sene soro ka bonya, dunkafa ka sabati, ka caman bo faantanya la sahelikungo kono. Jiriw ni falenfen tow mako min be hadamadenya ni soro la dugukolo kókan, o dogolen te mogo si la. Nka hadamadenw kewale jugu sigida n'a lamini na ka fara baganw ka yemabila kolob kan, jirintanya be ka juguya. A te je fo an k'an ka forow ladon.

Dogotora Umaru Senu ka fo la, foro ladonni ye a nafa laseginin ye a ma, baara minnu benni k'a kan soro ka k'olu la. O do ye jiri suguya caman turuli ye; k'orlen minnu be forow kono k'olu mine ka je u kana sa an kewalew fe. O la an be se k'an ka forow buluku sanni sanji ka bin, ani samiye bants k'u buluku kokura. Ni baganw b'an bolo ka to k'olu ka yere yelema-yelema foro kono, o b'a nogo don. U be jiriden minnu kunun, olu kolow falen ka di. Fine be na ni binkisé minnu fana ye, nin bee be falen ka yoro neemaya. Kono yere be jirikise daw lase forow kono. Nin jirikise fen o fen mana falen, an k'an janto u la foro bulukuto u kana tijne. Foro ladonni nafaw ye jumenw ye? Dogotora Umaru Senu ka fo la, foro ladonni nafa be sigida n'a lamini kan. A be bin ni jiri hake caya ka jirintanya kele. A be senekedugukolo nafa lasegin a ma. Sene min be k'a kan o soro be bonya. Kono kelslan don faantanya kele cogodan. Sabula an be se ka foro jiri daw tige tigecogo numan na, k'u feere ka warisoro u la. Jaman min fana be soro o jiriw tigeli la, olu be laban ka foro mogdon kokura. O de la foro ladonni nafaba be senekela kan. Laadalayor minnu be duguw sodaw n'a kungow kono, o

jiriw ni binw be tu cofo min na, an bee b'o dón. O la mogo si te se k'a fo ko nafa te foro ni kungoda ladonni na. Mali sumansiko ni jirisiyenko cakeda lyeyeri (IER) y'i baara do ke ni Bankasi sekili senekela 6 ye. A kanpani kono u ye ha 15,62 ladon.

A kera komini2 kono. Tori komini ta kera ha 9,6 ye; Jalasagu komini ta kera ha 6,02 ye. Nin bee kera san 2005 kono na. San 2011 fana na o pogonna kera Bila, San, Yoroso ani Tomina sekili kono. Ni IER ka deme ye, u ye foro daw ladonni sira ta. Demedonjekulu caman yere be k'u nesin dugukololadonni ma Banjagara, Bankasi ani Koro sekili kono. Senekela minnu ye baara in kecogo faamuya, olu be k'a waleya u ka forow kono. Jateminew y'a jira ko Mali dugukolo kemesarada, san o san 4,7% be mine ka ke senekoyor ye. Sabula mogo min ka foro mana koro, o b'o bila ka dower tige ka yelema yen. O forokuraboy'a damana jiritige ye, kasoro o jiriw be suma don a ka foro la, ka neema basigi a kono. Jiribatige be ka waatiyeléma kolob juguya.

Suleyimani Sidibe
Dokala Yusufu Jara

Lakanabaa 30.000 ye kalataycrow kəcəslə

Walasa ka kalatalaw hakili sigi, u ka se k'u ka fasodenjumanya waleya a jema jamanakuntigisigikalata la, lakanabaa 30.000 ni k'de bilala ka wotekeyorow kolbsi. Polisiy ni zandaramaw ani garadiw b'a la, ka fara marafatigi murutilenw ka mogo 5.000 kan. Nin lakanabaajama in kalanna u ka baaraw kecogo numan na. Goferenaman ni Minusima ani Barikani ni Mali soroqasivi karamogow ka jekulu «EUCAP» y'u bolo di aqon ma labenw sabaticogo la. Wote kolbsiba minnu bura dije fan werew fe ka na Mali kono, olu fana y'u dənkow fara Malidenw ta kan basigi kecogo la nin kalata in na. Lakanajekulu min labenna, a ka baaraw nemogoya be lakana minisiri Zenerali Salifu Tarawele bolo. A mogow tilala jaman marayor tan (10) ni jecor ce; Bamako faaba b'o la. Lakanabaajekulu y'a ka baara damine ka k'on wote don zuluyekalo tile 29 ye. A tora senna fo ka wote teme.

Jamanakuntigi ye tabileti 13.000 di kalandenw ma

Mali jamanakuntigi Ibarahimu Bubakari Keyita tun ye layidu kabini waati jan, k'a benni ɔridinateri di kalandenw ma. Alamisadon zuluyekalo tile 5 san 2018, a ye layidu in tiime. Sebennekemansin min ɔridinaterilama don n'a be wele tabileti, a y'o 13.000 soro ka di. U dili laje kera nisondiyakene ye kalandenw bolo Kabala Iniverisite la. Minisiriw tun b'a kene kan, kerenkerennnya la nimeriki soro ni kunnafoniko minisiri Aruna Modibo Ture, politijemogow ni fangajemogow ka bo Kati sekili kono, nin bee tun be kene in kan. Kumadatige la, Kalabankoro mfri Cekura jara y'a jira, ko jamanakuntigi yeli Kabala nin kene kan, o ye layidutiiye ye. A tun ye nin layidu ta kabini a ka san 2013 jamanakuntigiyi ninini kanpani senfe.

Musa jangali min ye Mali kalandenw kuntigi ye, o ye foli ni tanuni lase jamanakuntigi ma nin ɔridinateri ninnu soro

la. A ko nin benni ke sababu ye ka kalan ni kunnafoniw jinini mogoya kalandenw bolo. Nineriki soro ni kunnafoni minisiri ka fo la, ɔridinateri be joyoroba la kalanko la bi. Sannayelenkalansow kalandenw ka baara caman nesinnen don kopenini ma. Ni ɔridinateri b'i bolo, i be se ka don enterineti kono i yere koro k'a soro i ma taa «siberi» la o kopenini na; jinini ani sannayelenkalansow minisiri Madamu Asetu Fune Samake Migan y'a jira, ko k'a damine san 2013 la ka se 2017 ma, sefawari miliyari 40 donna sojow ni kalankeminenw na sannayelenkalansobaw netaa kama. Hali kalandenw yeredama, walima u n'u karamogow be kumajogonya minnu ke dənniyakow la, nin ɔridonateri ninnu benni do mogoya o la.

Masa Sidibe
Dokala Yusufu Jara

Segu izini «CERFITEX» ye koorisene netaa sira daye

An b'aaw ladonniya ko Mali be joyoroba fo la koorisene na Afiriki tilebinyan fan fe ni korikoloma toni 726.000 ye. Koori joyor ye 20% ye jamanakoncisor la. O n'a ta bee, Mali be korimugu toni

300.000 min soro san o san, 2% dəron de be bayelema Mali fe. Jatmine na, koori bayelemani be ke sababu ye ka mogo caman bolo don baara la jamana kono.

Tije don a be ka fo san o san ko do be ka fara koori soro taka hake kan; nka koori bayelema izini te ka caya o cogo la. O la an ka koribasoro te jigisigkoba ye kokankoorisene koro. Walasa ka koorisene netaa sinsin, ka koori don ba la, Segu izini min be wele tubabukan na Serifitekisi (CERFITEX), o ye hakilijakabokene do sigi senkan, min welela «hakilijakabokene korikoko kan». A be Mali ka koori soro taka bayelemani kan jamana kono. Baara soro taka ala jan sira y'o ye denmisew ye. A laje kera sibiridon zuluyekalo tile 7 san 2018. A jemogoya tun be jinini ani sannayelenkalansow sekereteri zenerali Dirisa Jalo bolo. Serifitekisi jemogoba Madamu Awa S. Dunbiya tun b'a kene kan, ka fara politikijemogow daw kan. Korikoko jecorbaaw Mali kono ani Afiriki telebinyanfan to la ka fara mogo welelen werew kan, olu tun be yen. Nin hakilijakabokene sigili dabora ka koori ke nafolosorsira jenamaba ye ani baara soro taka ye denmisew fe, ni koori soro taka bayelemani ye jamana kono. O de be nafoloko ni hadamadenya yiriwa Mali kono ani Afiriki telebinyanfan bese fe. Laje in y'a to u ka se ka geleyaw fesefese, ka lajiniw ke nafolosorsira cayali la ni geleyaw wulili ye ka bo koori bayelemani jema. Koori koloboli an'a bayelemani ka kan ka don ba la cogo min na izini «CERFITEX» fe. Dogotora Awa S. Dunbiya y'a jira, ko laje in y'a kun ne; sabula u sera k'a do geleya kerenkerenn minnu be koori soro yiriwalii ne, ani dabali minnu ka kan ka tige k'o geleyaw wuli, soro

ni hadamadenya ka yiriwa k'a sababu d'ke koori ye; ani fana, u ka ke baara soro taka ye jamana kono. Hakililajigin na, mogo miliyon 4 dahirime sirilen be koorisene na; nka ko do be se ka fara o hake kan ni koori soro taka bayelemani donna ba la. Dogotora Awa S. Dunbiya y'a jira, ko segesegeliw y'a sementiya, ko koori toni 25 bayelemani be se ka baara di mogo 5 ma izini kono ani k'a di mogo 50 ma koori labaarali la. A ka fo la, Mali be korimugu toni 300.000 min soro, n'o 25% be bayelema Mali kono, o be se k'a to mogo 15.000 ka baara soro izini kono, mogo 150.000 fana ka se ka baara soro koori labaarali la. Jinini ani sannayelenkalansow sekereteri zenerali y'a jira, ko laje in sera k'a to u k'u ka baara ketaw dantige, koori bayelemani la Mali kono. Dirisa Jalo ka fo la, koorisene yiriwalii Mali kono, o -aniya sirila kabini jamana ka yemahoronya soro tuma na, ka koori koloboli iziniw n'a bayelema iziniw ja jamana kono. N'o te an be waati min na, korimugu soro taka bere te ka bayelema fob. O de be ka baara soro taka sennasumaya mogo caman fe k'a sababu ke korikoko ye. An ka jamana sago te koori songo fana na dije suguba la; nin be ye geleya ye. Laje in laban na, korikoko jecorbaaw ye damakasiben, don jinini ani sannayelenkalansow sekereteri zenerali bolo, koori donko la ba la, a ka se ka ke sababu ye ka baara di mogo caman ma.

Maryam A. Tarawele
Dokala Yusufu Jara

Faransi ye san 2018 kupudimoni ta

risila kupudimoni kera katabanaani ni solaseginwɔɔrɔ̄ye. Afiriki ma se ka taa ju o la, a be se ka fo k'a seginna a kɔ̄ yere. Bi, jamana ntolatanko la, i n'a fo Berezili, i n'a fo Alimanjamana, i n'a fo Arizantini, i n'a fo sipani, i n'a fo Angilejamana, olu bee tun be kupudimoni in kene kan, nka u si tun te u cogo la, u si ma se ka woyo yelen. Jamana fila minnu ye jɔ̄gon sɔ̄rɔ finali la, o kera Faransi ni Korowasi ye. Faransi ye Korowasi gosi 4 ni 2. Nin tun y'a siŋe fɔ̄lo ye Korowasi ka se finali la kupudimoni na. O kera kabako ye; bawo jamana in mɔ̄go hake be miliyon naani jɔ̄gonna

dɔ̄rɔ̄n de la, u man ca. O kɔ̄fɛ, u ye mɔ̄nɔ̄bo ke siŋe saba, ka penaltitiduurutan ke siŋe fila. O b'a jira k'u segennēn sera finali la, k'a sɔ̄rɔ Faransi kene-kenetun don. O n'a ta bee, u ka cesiri n'u ka nifili kele kɔ̄nɔ, olu barika bonyara fo ka damateme. Faransi ye jinan kupudimoni ta ni kamalenyenye, ni kiseya ye.

A ka ntolatan bee la, a ye wasa sɔ̄rɔ fo n'a kera filaninbin kelen ye a ni Danemariki ce. 0 ni 0. Wa a ka ntolatan ninnu si ma geleya a bolo, ka da degelikaramɔ̄go ka labenw sabati kan. Faransi ye ositarali gosi 2 ni

1; ka Peru gosi 1 ni 0, ka filaninbin ke Danemariki fe 0 ni 0, ka Arizantini gosi 4 ni 2, ka Uruge gosi 2 ni 0, ka Beliziki gosi 1 ni 0; ka Korowasi gosi finali la 4 ni 2. Ntolatanna minnu jɔ̄yɔ̄rɔ bonyara kosebe Faransi ka sesɔ̄rɔ la, o dɔnni ka gelén nka bolofa be minnu ta kan o ye Girismani ye. Faransi ka bi donnennw na, n'a ma min don, a y'o laben. Ngolo Kante be da ale kan. Ale ye fan bee ke senno ye, ka ngaara da fan bee, o kera sababu ye ka Faransi jɔ̄da kisi kosebe. O kɔ̄fɛ, Faransi jɔ̄kɔ̄lsila, ale ye kabako lamaga fo ka danteme. O kɔ̄fɛ, madiya ni tɔ̄gɔ ani sangawuli o

kera Kiliyan Nbape, Poli Pogiba ani Samuyeli Untili ta ye. Denmisennjana jala, Nbape y'o sɔ̄rɔ. Jana dankelen tun be Faransi ntolatannaw na, u bee tun ye jana ye.

O sɔ̄rɔla degelikaramɔ̄go Didiye Desan ka baara fe. Kɔ̄femɔ̄go fara jefemɔ̄go kan, u bee tun be se ka bi don. O bolen ko yen. Ala ni degelikaramɔ̄go ka feerew, jo masurunna na, cibabawu fen o fen tun mana sɔ̄rɔ, dogodogonin fen o fen tun mana sɔ̄rɔ, o bee tun be se ka ke bi ye. O feere ninnu labenna degelikaramɔ̄go fe ka di ntolatannaw ma, o y'a to ni Faransi ye se caman sɔ̄rɔ kasɔ̄rɔ a ma segen. O kɔ̄fɛ, ben ni jɔ̄gonfaamuya ni jɔ̄gon daa tun be ntolatannaw ni jɔ̄gon ce. O jɔ̄yɔ̄rɔ bonyara n'a to bee ye Faransi ka kupu sɔ̄rɔli la.

O kera ntolalan jemogow ni degelikaramɔ̄go ka baara ye. Faransi fanga bonyali kupudimoni in na, o sababu do kera u ka ntolatannaw ye, minnu buruju bora Afiriki kɔ̄nɔ. Bee y'o ye, bee y'o kɔ̄bsi, bee y'o fo, bee sonna o ma. A do la siyawolomaw na maloya nin kelen in na tensa! Irisijamana jemogow ye nafolomuguba min don baaraw dafe, u ka jatigiya ani lakana sabatili la, ka fara u ka ntolatannaw ka cesiri kan, o y'a jira ko jamana in ye kobake ni hakilijuman jamana ye

Mamadu Kɔ̄nta

Jema, muso do tununcogo ye mogow dabali ban

Fasudebe ye Jema dugu do ye Kayi mara la, Arabadon mɛkalo tile 16 san 2016 fununfunun taara ni muso do ye tilegan terè-terè fe.

Nin don in na, sɔ̄gɔ̄manege kanje 10nan waati la dunan do nana dugu kɔ̄nɔ k'a tilen ka don du do kɔ̄nɔ. A ye muso kelen sɔ̄rɔ yen, mɔ̄go tow tun taalen be sugu la; sabula a benna Fasudebe sugudon ma. Bee b'an ka wulakɔ̄nduguw suguko cogodon. A wulikajɔ̄ ye danteme ye sannikelaw, feerelikelaw ani mɔ̄go gansan wərew bolo. Nka bagansugu be jo a sugu caman kerefe. Muso dɔ̄w bena u bolofenw feere; i n'a fo jɔ̄w tigaw, gan jalanw ani nakɔ̄lafenw ka nafenw suguya wərew san ka segin u ka duw kɔ̄nɔ walima u ka duguw la. Ce dɔ̄w fana be baw ni sagaw siri nagaw kɔ̄nɔ ka da motow walima

negesow kan ka na olu feere bagansugu la. Ce fara muso kan, a caman segintɔ̄ be sugumow san ka sama u ka denmisenninw ma.

Sugu be dugu o dugu la, hali o mɔ̄gokɔ̄rbaw b'u sensen ka se yen barow ni ci misennin wərew la. O de la mɔ̄go caman b'a fo, ka sugudon ye facen tiladon ye. N ma se yen i ta t'a la.

Tuma min na dunanke donna du kɔ̄nɔ, a ye foli ke. Muso kelen min tun be yen, o y'a lamine. Foliw bannen kɔ̄fɛ a y'a jini muso in fe, o ka sefawari dɔ̄rɔ̄me kelen di ale ma. Muso ko dɔ̄rɔ̄me te ale bolo. A ko fana an be don min na n'i mako jɔ̄ra dɔ̄rɔ̄me na, o mako na sa k'a sababu k'a sɔ̄rbaliya. A ye ji soli ka di ce ma a k'a min. O ye laada ye ni dunan nana i bara i be minniji soli ka di a ma.

Ce y'i kanto a ma, pɔ̄rɔ̄tɔ̄mone min file i bolo, a dayele dɔ̄rɔ̄me kelen b'a kɔ̄nɔ i k'o bo ka di n yan. Muso ko ale m'a fo ko wari t'a kun de; ko dɔ̄rɔ̄me kelen gana de t'ale kun. Ce ko a ma, a k'a laje sa. Muso ye pɔ̄rɔ̄tɔ̄mone dayele ka bala dɔ̄rɔ̄me na akun. A dabali banna, sabula a tun dalen b'a la ko dɔ̄rɔ̄me kelen gana t'ale kun. A y'o bo ka di dunanke ma, o y'o don a da k'o cin. O yɔ̄ronin be la fa wulila muso in na. A ye kuma kalantanw fɔ̄li damine, ka laban ka kule wuli. A be to k'a kunsigliw puruti ka fili, ka dugukolo bugo n'a bolo ye. Muso furuce ye mankan men ka girin ka na a ka so. A kelen k'a muso ye nin cogoya la, a ko nin waleya in kεbaa te mɔ̄go fili, dunanke in don. Jama kera ka du fa yɔ̄ronin kelen tewu. Bee dabali bannen don. Fa bilen jɔ̄janjana wulilen file ce muso

la. Tuma min jama cayara dunanke ma, a kumana. A k'a be se ka muso in furake; nka ko kelen pewu. Muso k'a ta ale k'a sin min. Ce ko abada o te ke. Nka bee kamana gannen, u ye cedeli a sonna. O y'a sɔ̄rɔ dunanke ko fura fosi te muso in ka fabana na n'a sin minni te ale fe.

U ye muso poron ka n'a jo dunanke kɔ̄rɔ, o y'a da biri a sin na yɔ̄rɔ min na, funufunun sinna ka wuli n'u mɔ̄go fili ye. Mɛkalo tile 10 ni bi ce dunanke fara muso in kan, a si kelen ma ye mɔ̄go fe fɔ̄lo.

A ko be jini ka ke kunkolowuli ye muso in ce la. Su fara tile kan, a be dugubɔ̄lon ni kungodaw la k'a muso jini. Mɔ̄go si t'a dɔ̄n, ni jine do te k'a yere ke hadamaden ye ka na muso in jun ka taa n'a ye.

Uka Ba
Dokala Yusufu Jara

SAN 2018 UTIKALO KIBARU KONKO

ju 1: Jamanakuntigisgi kalata tako 2nan ye utikalo tile 12 ye

ju 3: Nafa sɔ̄rɔla Ofisidinizeri ka san baarakənafolo la

ju 5-12: Poroze SIRA kunnafoni

ju 14: Waatiyelema kow

ju 16: Faransoi ye san 2018 kupudimoni ta

ju 2: Benkan kɔ̄nɔ bankimɔ̄njali ye sefawari liliyari 98 labila Mali ye

ju 4: Batakiw

ju 13: Hadamaden te taa ji kɔ̄

ju 15: Kalo farikolopeje kunnafoni